

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล และอภิปรายผล

ในส่วนของการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอนด้วยกัน คือ

ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานทั่วไป และการมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของกลุ่มประชากรที่ศึกษา

ตอนที่ 2 การทดสอบสมมติฐาน โดยแยกตามพื้นที่เกษตรใกล้เมืองและไกลเมือง

2.1 แสดงผลการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรอิสระ กับตัวแปรตาม ตัวแปรอิสระ อันได้แก่ อายุ ภาระหนี้สิน จำนวนบุตรในวัยเรียน จำนวนบุตรในวัยก่อนเข้าเรียน รายได้รวมในครัวเรือนไม่นับรวมรายได้สตรี รายได้เฉลี่ยต่อคนในครัวเรือน (ไม่นับรวมรายได้สตรีจากการรับจ้างอื่น) การได้รับข่าวสาร ขนาดที่ดินทำกิน และความเห็นชอบของสามี ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของสตรี

2.2 แสดงผลการทดสอบหาความสัมพันธ์ โดยใช้สถิติ Chi-square ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพระดับความเป็นอยู่ของสตรี ความขยันหมั่นเพียรของสตรี ระดับการศึกษาของสตรี กับตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของสตรี

2.3 แสดงผลการทดสอบหาความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย โดยใช้สถิติ T-test ระหว่างตัวแปรอิสระ คือ ลักษณะของครอบครัว การผ่านการฝึกทักษะในการประกอบอาชีพอื่น สถานภาพด้านผู้นำทางการในสังคม กับตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของสตรี

2.4 แสดงผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของคู่สามีภรรยา และเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของสตรี ระหว่างสตรีในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองและไกลเมือง โดยใช้สถิติ T-test

ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานทั่วไป และการมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของประชากร
ที่ศึกษา

อายุ

อายุของกลุ่มตัวอย่างสตรีที่ศึกษา ในพื้นที่เกษตรใกล้เมือง ส่วนใหญ่อยู่
ระหว่าง 24-50 ปี เมื่อเทียบกับในพื้นที่เกษตรไกลเมืองแล้ว พบว่ามีอายุอยู่ระหว่าง
30-50 ปี เป็นส่วนใหญ่ โดยทั้งสองพื้นที่มีอายุเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างสตรีที่ศึกษาใกล้
เคียงกัน คืออายุประมาณ 39 ปี ในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองกลุ่มตัวอย่างสตรีที่ศึกษามี
อายุอยู่ในช่วง 30-39 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 37.5) เช่นเดียวกันกับในพื้นที่เกษตร
ไกลเมือง สตรีมีอายุอยู่ในช่วง 30-39 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 41.0) ดังแสดงใน
ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าร้อยละของสตรีตามช่วงอายุในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองและไกลเมือง

อายุ	พื้นที่เกษตรใกล้เมือง	พื้นที่เกษตรไกลเมือง
	ร้อยละ (N=40)	ร้อยละ (N=61)
-อายุต่ำกว่า 30 ปี	22.50	13.10
-อายุตั้งแต่ 30 ปี - 39 ปี	37.50	41.00
-อายุตั้งแต่ 40 ปี - 49 ปี	22.50	32.80
-อายุตั้งแต่ 50 ปี ขึ้นไป	17.50	13.10

	พื้นที่เกษตรใกล้เมือง (N=40)	พื้นที่เกษตรไกลเมือง (N=61)
อายุต่ำสุด	24 ปี	25 ปี
อายุสูงสุด	60 ปี	56 ปี
อายุเฉลี่ย	39.05 ปี	39.41 ปี

ระดับการศึกษา

ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างสตรีที่ศึกษาทั้งในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองและไกลเมือง ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 77.50 และ 80.33 ตามลำดับ) อยู่ในระดับประถมต้น ถึงประถมปลายหรือเทียบเท่า และเมื่อพิจารณาถึงในส่วนของผู้ที่มีการศึกษาค่ำกว่าชั้นประถมต้น และสูงกว่าชั้นประถมปลายหรือเทียบเท่าแล้ว พบว่ามีอัตราส่วนใกล้เคียงกันทั้งในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองและไกลเมือง ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าร้อยละของสตรีตามระดับการศึกษาในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองและไกลเมือง

ระดับการศึกษา	พื้นที่เกษตรใกล้เมือง ร้อยละ (N=40)	พื้นที่เกษตรไกลเมือง ร้อยละ (N=61)
-ต่ำกว่าประถมต้นหรือเทียบเท่า	20.00	16.39
-ประถมต้นถึงประถมปลายหรือเทียบเท่า	77.50	80.33
-สูงกว่าประถมปลายหรือเทียบเท่า	2.50	3.28

สถานการณ์ระดับความเป็นอยู่

จากตารางที่ 3 ด้านสถานการณ์ระดับความเป็นอยู่ของครอบครัวสตรีที่ผู้แทนชุมชนเป็นผู้ประเมินประมาณครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างสตรีที่ศึกษา (ทั้งในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองและไกลเมือง) มีสถานการณ์ระดับความเป็นอยู่ของครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง และอัตราส่วนของผู้มีสถานการณ์ระดับความเป็นอยู่อยู่ในระดับดี และระดับยากจน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างทั้งสองพื้นที่แล้ว พบว่ามีอัตราส่วนใกล้เคียงกัน แต่เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบสถานการณ์ระดับความเป็นอยู่ในระดับดีและระดับยากจนแล้ว จะเห็นว่าทั้งสองพื้นที่มีครอบครัวที่มีสถานการณ์ระดับความเป็นอยู่ที่ยากจน มากกว่ามีสถานการณ์ระดับความเป็นอยู่ดี ซึ่งแสดงว่า บุคคลในชุมชนยังเห็นว่า ในชุมชนของตนเอง มีสมาชิกส่วนหนึ่ง (ถึงเกือบหนึ่งในสาม) ยังคงเป็นผู้ที่มีฐานะยากจนอยู่ จึงควรที่ผู้ที่เข้าใจในงานพัฒนาการเกษตรหรือพัฒนาชนบทจะให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่มบุคคลเหล่านี้ด้วย

ตารางที่ 3 แสดงค่าร้อยละของสตรีตามสถานการณ์ระดับความเป็นอยู่ของครอบครัว สตรีในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองและไกลเมือง

สถานการณ์ระดับความเป็นอยู่ (ที่ผู้แทนชุมชนเป็นผู้ประเมิน)	พื้นที่เกษตรใกล้เมือง ร้อยละ (N=40)	พื้นที่เกษตรไกลเมือง ร้อยละ (N=61)
-ดี	20.00	24.59
-ปานกลาง	50.00	47.54
-ยากจน	30.00	27.89

ระดับความขยันหมั่นเพียร

ในพื้นที่เกษตรใกล้เมือง ระดับความขยันหมั่นเพียรของสตรี ที่ผู้แทนชุมชน เป็นผู้ประเมิน ได้ระบุว่า ครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างสตรีที่ศึกษามีระดับความขยันหมั่นเพียรอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนในพื้นที่เกษตรไกลเมือง กลุ่มตัวอย่างสตรีที่ศึกษามีระดับความขยันหมั่นเพียรอยู่ในระดับปานกลางถึง 2 ใน 3 และกลุ่มตัวอย่างสตรีที่ศึกษาที่มีความขยันหมั่นเพียรมาก มีมากกว่าที่มีความขยันหมั่นเพียรน้อยเพียงเล็กน้อย คือ ร้อยละ 21.31 และ 16.39 ตามลำดับ ซึ่งแตกต่างจากพื้นที่เกษตรใกล้เมือง ที่ชุมชนเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างสตรีที่ศึกษาที่มีความขยันหมั่นเพียรมาก มีถึงประมาณ 1 ใน 3 (ร้อยละ 37.50) ในขณะที่สตรีที่มีความขยันหมั่นเพียรน้อย มีเพียงเล็กน้อย คือ ร้อยละ 12.50 เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากพื้นที่เกษตรใกล้เมืองนั้น โอกาสในการทำงานนอกภาคเกษตรมีมากกว่าในพื้นที่เกษตรไกลเมือง กลุ่มตัวอย่างสตรีที่ศึกษา จึงถูกผู้แทนชุมชนมองว่ามีความขยัน หรือ มีความกระตือรือร้นในการทำงานมากกว่า ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงค่าร้อยละของสตรีตามระดับความขยันหมั่นเพียรในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองและไกลเมือง

ระดับความขยันหมั่นเพียรของสตรี (ที่ผู้แทนชุมชน เป็นผู้ประเมิน)	พื้นที่เกษตรใกล้เมือง ร้อยละ (N=40)	พื้นที่เกษตรไกลเมือง ร้อยละ (N=61)
-มาก	37.50	21.31
-ปานกลาง	50.00	62.30
-น้อย	12.50	16.39

สถานการณ์ด้านผู้นำทางการในสังคม

สถานการณ์ด้านผู้นำทางการในสังคม ทั้งในพื้นที่เกษตรใกล้เมือง และไกลเมือง พบว่า มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่สตรีตัวอย่างที่ศึกษา มี และ/หรือเคยมีตำแหน่งด้านผู้นำทางการในสังคม แต่เมื่อเปรียบเทียบดูแล้วพื้นที่เกษตรใกล้เมืองมีสตรีที่มีและ/หรือเคยมีตำแหน่งผู้นำทางการในสังคม มากกว่าสตรีในพื้นที่เกษตรไกลเมืองเกือบสองเท่า (ร้อยละ 17.50 และร้อยละ 9.84 ตามลำดับ) ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงค่าร้อยละของสตรีตามสถานการณ์ด้านผู้นำทางการในสังคมในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองและไกลเมือง

สถานการณ์ด้านผู้นำทางการในสังคม	พื้นที่เกษตรใกล้เมือง	พื้นที่เกษตรไกลเมือง
	ร้อยละ (N=40)	ร้อยละ (N=61)
-มี และ/หรือเคยมีตำแหน่งในสังคม	17.50	9.84
-ไม่มีตำแหน่งในสังคม	82.50	90.16

ลักษณะของครอบครัว

ลักษณะของครอบครัวในพื้นที่เกษตรใกล้เมือง ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยว (ร้อยละ 87.50) ซึ่งมากกว่าในพื้นที่เกษตรไกลเมือง ที่มีลักษณะครอบครัวเดี่ยว ร้อยละ 60.66 และมีลักษณะครอบครัวแบบครอบครัวขยายมากกว่าในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองถึงประมาณ 3 เท่า ดังจะเห็นได้ในตารางที่ 6 กล่าวได้ว่า ประชากรในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองแม้จะยังคงมีการผลิตทางการเกษตรตามแนวทางของคนชนบทอยู่ แต่ความเป็นเมืองก็มีอิทธิพลต่อลักษณะทางสังคมของครอบครัว อันเนื่องมาจากภาวะทางเศรษฐกิจ ที่มีผลต่อการสร้างหลักฐานของครอบครัว ทำให้มีแนวโน้มของการปรับเปลี่ยนจากครอบครัวขยาย มาเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น เพื่อลดภาระทางเศรษฐกิจลงได้ทางหนึ่ง ในทำนองเดียวกัน ในพื้นที่เกษตรไกลเมือง อาจเป็นเพราะมีลักษณะของความเป็นชนบทอยู่มาก และคงมีความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติอยู่มาก จึงอยู่ในลักษณะครอบครัวขยายมากกว่าในพื้นที่เกษตรใกล้เมือง ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงค่าร้อยละของสตรีตามลักษณะของครอบครัวในพื้นที่เกษตรใกล้เมือง และไกลเมือง

ลักษณะของครอบครัว	พื้นที่เกษตรใกล้เมือง	พื้นที่เกษตรไกลเมือง
	ร้อยละ (N=40)	ร้อยละ (N=61)
-ครอบครัวเดี่ยว	87.50	60.66
-ครอบครัวขยาย	12.50	39.34
	พื้นที่เกษตรใกล้เมือง	พื้นที่เกษตรไกลเมือง
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่ำสุด	2	2
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนสูงสุด	5	6
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย	3.3	4

การมีบุตรในวัยก่อนเข้าเรียน

การมีบุตรในวัยก่อนเข้าเรียนของกลุ่มตัวอย่างสตรีที่ศึกษา ทั้งพื้นที่เกษตร ใกล้เคียงและไกลเมือง ส่วนใหญ่แล้วไม่มีบุตรในวัยก่อนเข้าเรียนส่วนที่เหลือมีบุตรในวัยก่อนเข้าเรียนจำนวน 1 คน ในอัตราส่วนใกล้เคียงกันทั้งสองพื้นที่ และยังไม่พบว่า กลุ่มตัวอย่างสตรีที่ศึกษาทั้งสองพื้นที่ มีบุตรในวัยก่อนเข้าเรียนเป็นจำนวน 2 คนหรือมากกว่า ซึ่งชี้ให้เห็นว่าในปัจจุบัน ในครอบครัวหนึ่งนั้นไม่นิยมมีบุตรจำนวนมาก อันเนื่องมาจาก การมีบุตรในวัยก่อนเข้าเรียน ทำให้สตรีผู้เป็นมารดา ต้องรับภาระในการดูแลบุตรเพิ่มมากขึ้น เหตุที่ต้องใช้เวลาในการดูแลบุตรมากขึ้นนี้เอง จึงเป็นการลดโอกาสในการออกไปประกอบอาชีพของมารดาลง ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงค่าร้อยละของสตรีตามการมีบุตรในวัยก่อนเข้าเรียน ในพื้นที่เกษตรใกล้เคียงและไกลเมือง

การมีบุตรในวัยก่อนเข้าเรียน	พื้นที่เกษตรใกล้เคียง	พื้นที่เกษตรไกลเมือง
	ร้อยละ (N=40)	ร้อยละ (N=61)
-ไม่มีบุตรในวัยก่อนเข้าเรียน	77.50	81.97
-มีจำนวน 1 คน	22.50	18.03
-มีจำนวน 2 คน หรือมากกว่า 2 คน	-	-

การมีบุตรในวัยเรียน

ประมาณครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างสตรีที่ศึกษา ทั้งในพื้นที่เกษตรใกล้เมือง และไกลเมืองไม่มีบุตรในวัยเรียน ส่วนที่เหลือประมาณ 1 ใน 3 มีบุตรอยู่ในวัยเรียน จำนวน 1 คน และมีเพียงประมาณ 1 ใน 10 เท่านั้นที่มีบุตรในวัยเรียนจำนวน 2 คน อีกทั้งยังไม่พบเลยในกลุ่มตัวอย่างสตรีที่ศึกษาทั้งสองพื้นที่ มีบุตรในวัยเรียนมากกว่า 2 คน กล่าวได้ว่าการมีบุตรอยู่ในวัยเรียน เป็นการเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาให้แก่บุตร ประกอบกับภาวะทางเศรษฐกิจของครอบครัวส่วนใหญ่ในพื้นที่เกษตรทั้งสองพื้นที่ ยังไม่เอื้ออำนวยให้ครอบครัวส่งบุตรเรียนต่อ ในชั้นเรียนที่สูงกว่าระดับการศึกษาภาคบังคับ ดังนั้น จำนวนการมีบุตรในวัยเรียนในช่วงที่สำรวจ จึงพบจำนวนไม่มากนัก (ตารางที่ 8) จากผลการศึกษาในโครงการ SOFT (อ้างใน อภิชาติ และคณะ, 2530:123) ซึ่งให้เห็นว่า คนมองว่าการเลี้ยงดูบุตรเป็นภาระทางเศรษฐกิจสูงทั้งในเมืองและชนบท โดยที่บุรุษที่ศึกษาในโครงการSOFT เกือบ 2 ใน 3 มีทัศนคติเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายที่เป็นในการเลี้ยงดูบุตรว่าเป็นข้อเสียของการมีครอบครัวขนาดใหญ่ และทั้งบุรุษ และสตรี ในกลุ่มเศรษฐกิจและสังคมต่างกัน ได้กล่าวถึงค่าใช้จ่ายว่าเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ไม่ต้องการมีลูกเกินกว่าจำนวนที่ต้องการ

ตารางที่ 8 แสดงค่าร้อยละของสตรีตามการมีบุตรในวัยเรียน ในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองและไกลเมือง

การมีบุตรในวัยเรียน	พื้นที่เกษตรใกล้เมือง	พื้นที่เกษตรไกลเมือง
	ร้อยละ (N=40)	ร้อยละ (N=61)
-ไม่มีบุตรในวัยเรียน	55.00	49.18
-มีจำนวน 1 คน	35.00	37.70
-มีจำนวน 2 คน	10.00	13.12
-มีจำนวนมากกว่า 2 คน	-	-

การผ่านการฝึกทักษะในการประกอบอาชีพ

จากตารางที่ 9 สตรีประมาณ 2 ใน 3 ของพื้นที่เกษตรใกล้เมือง ผ่านการฝึกทักษะในการประกอบอาชีพ โดยส่วนใหญ่แล้ว ผ่านการฝึกทักษะอาชีพด้านการทอดผ้ามากที่สุด (ร้อยละ 37.50) รองลงมา คือ การฝึกการจักสาน และแปรรูปอาหารในอัตราส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 10) และที่เหลืออีกส่วนหนึ่งผ่านการฝึกด้านงานเย็บผ้า (ร้อยละ 5) ในขณะที่เกือบทั้งหมดของสตรีในพื้นที่เกษตรไกลเมือง ไม่เคยผ่านการฝึกทักษะในการประกอบอาชีพมาก่อน มีเพียงส่วนน้อย คือ ร้อยละ 6.56 ของสตรี ที่ผ่านการฝึกด้านงานเย็บผ้า และงานจักสาน ในอัตราส่วนอย่างละเท่า ๆ กัน (ร้อยละ 3.28) ซึ่งพบว่าทั้งในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองและไกลเมือง รายได้เฉลี่ยของสตรีที่เคยผ่านการฝึกทักษะในการประกอบอาชีพ ทั้งรายได้นอกภาคเกษตรเพียงอย่างเดียว และรายได้ในภาคเกษตรและนอกภาคเกษตรรวมกัน มากกว่ารายได้เฉลี่ยของสตรีที่ไม่เคยผ่านการฝึกทักษะในการประกอบอาชีพ อาจกล่าวได้ว่าสตรีที่เคยผ่านการฝึกทักษะในการประกอบอาชีพ ส่วนหนึ่งได้นำทักษะดังกล่าวมาใช้ในการประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัว

จะเห็นว่าโอกาสในการได้รับการฝึกทักษะในการประกอบอาชีพของทั้งสองพื้นที่มีไม่เท่ากัน ซึ่งเป็นไปตามที่ Robert Chambers (1983) ได้กล่าวไว้ว่า ประการหนึ่งที่ทำให้การพัฒนาชนบทไม่บรรลุผลเท่าที่ควรจะเป็นนั้น มีสาเหตุจากการมีอคติในด้านสภาพการเดินทาง (Spatial bias) ซึ่งมีหลายปัจจัย และกรณีความไกลไกลเมืองก็เป็นปัจจัยหนึ่ง กล่าวคือ ห้องที่อยู่ห่างไกล นักพัฒนาอาจไปได้ไม่สะดวกนัก จึงไปทุ่มชนั้นน้อยครั้ง หรือไม่ค่อยไป ทำให้ได้รับโอกาสในการพัฒนาน้อยกว่าพื้นที่ที่อยู่ใกล้ชุมชนเมือง หรือพื้นที่ที่เดินทางไปมาสะดวกนั่นเอง

ตารางที่ 9 แสดงค่าร้อยละและรายได้เฉลี่ยของสตรี ตามการผ่านการฝึกทักษะในการประกอบอาชีพ ในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองและไกลเมือง

การผ่านการฝึกทักษะ ในการประกอบอาชีพ	ร้อยละ	x̄ รายได้นอก ภาคเกษตร S.D.		x̄ รายได้รวม ทั้งในและนอก S.D.	
		ภาคเกษตร (บาทต่อปี)		ภาคเกษตร (บาทต่อปี)	
<u>พื้นที่เกษตรใกล้เมือง (N = 40)</u>					
-ไม่เคยผ่านการฝึก	37.50	6,756	8,347	14,880	9,916
-เคยผ่านการฝึก	62.50	7,949	4894	22,710	14,280
ชนิดของทักษะที่ได้รับการฝึกอบรม					
-งานทอผ้า	37.50				
-งานเย็บผ้า	5.00				
-แปรรูปอาหาร	10.00				
-จักสาน	10.00				
<u>พื้นที่เกษตรไกลเมือง (N = 61)</u>					
-ไม่เคยผ่านการฝึก	93.44	298.2	1,625	32,380	27,540
-เคยผ่านการฝึก	6.56	2,636	3,040	37,870	15,860
ชนิดของทักษะที่ได้รับการฝึกอบรม					
-งานเย็บผ้า	3.28				
-จักสาน	3.28				

ลักษณะการถือครองที่ดิน

จากตารางที่ 10 ลักษณะการถือครองที่ดินของครอบครัวสตรีในพื้นที่เกษตรไกลเมืองและไกลเมือง มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ไม่มีที่ดินถือครองเป็นของตัวเองเลย (ร้อยละ 5.00 และ ร้อยละ 4.92 ตามลำดับ) แต่ในพื้นที่เกษตรไกลเมือง ประมาณ 2 ใน 3 มีที่ดินถือครองเป็นของตนเอง และที่เหลืออีกประมาณ 1 ใน 3 ถือครองที่ดินโดยเช่าจากผู้อื่น ในขณะที่ส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 85.25 ของครอบครัวสตรี ในพื้นที่เกษตรไกลเมืองมีที่ดินถือครองเป็นของตนเอง และมีเพียงเล็กน้อย (ร้อยละ 9.83) ถือครองที่ดินโดยเช่าจากผู้อื่น ซึ่งให้เห็นว่าการเป็นเจ้าของที่ดินของเกษตรกรในพื้นที่เกษตรไกลเมืองนั้นลดลง เนื่องจากที่ดินส่วนหนึ่งในพื้นที่เกษตรไกลเมืองถูกเปลี่ยนมือจากเกษตรกรรายย่อยไปเป็นของนายทุนผู้ให้เช่าที่ดิน หรือของผู้ประกอบการรายอื่น นอกเหนือจากการเกษตร เมื่อเกษตรกรส่วนหนึ่งยังต้องการประกอบการทางการเกษตรอยู่ ไม่ว่าจะเป็นการผลิตทางการเกษตรเพื่อการบริโภคหรือเพื่อการค้าก็ตาม จึงจำเป็นต้องเช่าที่ดินจากนายทุน ในขณะที่เกษตรกรในพื้นที่เกษตรไกลเมืองมีที่ดินของตัวเองเป็นส่วนใหญ่ แสดงว่าการเปลี่ยนมือหรือการซื้อขายที่ดินในพื้นที่เกษตรไกลเมืองยังมีไม่มากนัก เหตุผลประการหนึ่งก็คือ พื้นที่ถือครองของครอบครัวในพื้นที่เกษตรไกลเมือง ใช้เป็นที่ทำสวนโดยเฉลี่ยต่อครอบครัว 1 ไร่ 3 งาน 8 ตารางวา ส่วนในพื้นที่เกษตรไกลเมืองมีพื้นที่สวนเฉลี่ยต่อครอบครัวเพียง 76 ตารางวา (จากตารางที่ 14) ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว การทำสวนจะให้ค่าตอบแทนที่สูงกว่าการทำไร่-นา เมื่อมีค่าตอบแทนจากพื้นที่ถือครองมากพอ การจดจำนองหรือการขายที่ดินเพื่อใช้เป็นทุนในการประกอบการ หรือเพื่อชำระหนี้สิน จึงมีน้อยกว่าในพื้นที่เกษตรไกลเมือง หรือพื้นที่ไกลเมืองเป็นที่ต้องการของผู้มีทุนซื้อที่ดินเก็บไว้ มากกว่าพื้นที่ไกลเมือง อีกทั้งยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในพื้นที่เกษตรไกลเมือง ร้อยละ 4.91 (จากตารางที่ 13) ได้ใช้ประโยชน์จากสินเชื่อในการซื้อที่ดิน (ซึ่งซื้อเพื่อทำการเกษตร) ขณะที่ในพื้นที่เกษตรไกลเมืองไม่พบเลย

ตารางที่ 10 แสดงค่าร้อยละของสตรีตามลักษณะการถือครองที่ดินของครอบครัว
ในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองและไกลเมือง

ลักษณะการถือครองที่ดิน	พื้นที่เกษตรใกล้เมือง		พื้นที่เกษตรไกลเมือง	
	ร้อยละ	(N=40)	ร้อยละ	(N=61)
- ไม่มีที่ดินถือครอง		5.00		4.92
- ที่ดินของตนเอง		62.50		85.25
-เช่าที่ดินจากผู้อื่น		32.50		9.83

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ฤดูกาลผลิตพืช

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองและไกลเมือง มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้น ที่ไม่ผลิตพืชเลย (ร้อยละ 5.00 และร้อยละ 4.92 ตามลำดับ) ซึ่งส่วนใหญ่ในพื้นที่เกษตรใกล้เมือง (ร้อยละ 85) ผลิตพืชเฉพาะในฤดูแล้ง แต่ในพื้นที่เกษตรไกลเมืองไม่มีผู้ใดที่มีการผลิตพืชเฉพาะในฤดูแล้ง เพียงอย่างเดียว (ของการผลิตทั้งปี) กลับพบว่าส่วนใหญ่ (ร้อยละ 95.08) ผลิตพืชตลอดปี คือ ผลิตทั้งในฤดูแล้งและฤดูฝน ส่วนในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองนั้น มีเพียงร้อยละ 10 ของกลุ่มตัวอย่างที่ผลิตพืชตลอดปี เหตุผลประการหนึ่งคือ ในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองมีฝนตกในฤดูฝนในปริมาณไม่มาก และตกไม่ถูกต้องตามฤดูกาล ทำให้การปลูกพืชทำได้ไม่ดีขึ้น อีกทั้งมีการจ้างแรงงานที่ให้ค่าตอบแทนสูงกว่า และอาจไปรับจ้างทำได้ไม่ยากนัก เกษตรกรจึงไม่นิยมปลูกพืชในฤดูนี้ ในขณะที่ฤดูแล้งจะมีการปล่อยน้ำเข้าฝาย เกษตรกรสามารถนำน้ำจากฝายมาใช้ได้ โดยการจ่ายค่าบำรุงหัวฝายตามอัตราที่กำหนดไว้ ส่วนในพื้นที่เกษตรไกลเมืองพบว่า ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาผลิตพืชตลอดปี เนื่องจากในพื้นที่นี้มักจะมีฝนตกถูกต้องตามฤดูกาลในปริมาณที่เพียงพอต่อการผลิตพืช ประกอบกับในฤดูแล้งมีการปล่อยน้ำเข้าฝาย เกษตรกรจึงสามารถนำน้ำมาใช้ในการผลิตพืชได้เพียงพอเช่นเดียวกับในพื้นที่เกษตรใกล้เมือง ดังแสดงในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 แสดงค่าร้อยละของสตรีที่ผลิตพืชตามฤดูกาลผลิตในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองและไกลเมือง

ฤดูกาลผลิตพืช	พื้นที่เกษตรใกล้เมือง	พื้นที่เกษตรไกลเมือง
	ร้อยละ (N=40)	ร้อยละ (N=61)
-ไม่ผลิตพืช	5.00	4.92
-ผลิตพืชเฉพาะในฤดูแล้ง	85.00	—
-ผลิตพืชตลอดปี (ทั้งในฤดูแล้งและฤดูฝน)	10.00	95.08

การแลกเปลี่ยนแรงงาน การรับจ้างทำงานในและนอกภาคเกษตร

การแลกเปลี่ยนแรงงานของสตรี ในพื้นที่เกษตรใกล้เมือง พบว่า มีไม่ถึงครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 40) ที่ทำงานแลกเปลี่ยนแรงงานในการผลิตพืช ส่วนในพื้นที่เกษตรไกลเมืองสตรีส่วนใหญ่ (ร้อยละ 81.97) มีการแลกเปลี่ยนแรงงานเพื่อการผลิตพืชชี้ให้เห็นว่า ลักษณะการใช้แรงงานในพื้นที่เกษตรไกลเมือง ยังคงไว้ซึ่งรูปแบบดั้งเดิมของการผลิตทางการเกษตร โดยมีการแลกเปลี่ยนแรงงานระหว่างกันในการผลิต ซึ่งทางภาคเหนือเรียกว่าการเอามือ เป็นการแสดงความช่วยเหลือและความเอื้อเฟื้อต่อกันตามลักษณะของคนชนบท

การรับจ้างทั่วไปในภาคเกษตร พบว่า 2 ใน 3 ของกลุ่มตัวอย่างสตรีที่ศึกษาในพื้นที่เกษตรใกล้เมือง และส่วนใหญ่ของสตรี (ร้อยละ 86.88) ในพื้นที่เกษตรไกลเมือง ออกไปรับจ้างทั่วไปในภาคเกษตร แสดงว่าในทั้งสองพื้นที่ยังคงมีความต้องการแรงงานทางด้านการเกษตรอยู่ในปริมาณมาก

การทำงานนอกภาคเกษตร ประมาณ 2 ใน 3 ของสตรีในพื้นที่เกษตรใกล้เมือง ทำงานนอกภาคเกษตร ในขณะที่สตรีในพื้นที่เกษตรไกลเมืองเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ที่ทำงานนอกภาคเกษตร จะเห็นว่าอิทธิพลของความใกล้-ไกลเมือง มีผลอย่างมากต่อการทำงานนอกภาคเกษตร ประการหนึ่งคือ โอกาสในการเข้าไปทำงานรับจ้างในเมืองหรือบริเวณใกล้เคียง ที่ประชากรในพื้นที่เกษตรใกล้เมือง จะได้รับความสะดวกมากกว่าในพื้นที่เกษตรไกลเมือง ทั้งในแง่ของเวลา ระยะทางและยานพาหนะในการเดินทางไปทำงาน อีกทั้งประชากรในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองยังมีโอกาสในการได้รับการฝึกอาชีพอื่นนอกเหนือจากการเกษตร จากทางหน่วยงานต่างๆ ทั้งของภาครัฐและเอกชนมากกว่าในพื้นที่เกษตรไกลเมือง กลุ่มตัวอย่างสตรีที่ศึกษาในพื้นที่เกษตรไกลเมือง จึงมีโอกาสในการประกอบอาชีพอื่น เมื่อว่างจากการผลิตทางการเกษตรมากกว่าในพื้นที่เกษตรไกลเมือง ดังแสดงในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 แสดงค่าร้อยละของสตรีในเรื่องการแลกเปลี่ยนแรงงาน การรับจ้าง
ทั่วไปในภาคเกษตรและการทำงานนอกภาคเกษตร ในพื้นที่เกษตรใกล้
เมืองและไกลเมือง

	พื้นที่เกษตรใกล้เมือง ร้อยละ (N=40)	พื้นที่เกษตรไกลเมือง ร้อยละ (N=61)
การแลกเปลี่ยนแรงงาน		
-ไป	40.00	81.97
-ไม่ไป	60.00	18.03
การรับจ้างทั่วไปในภาคเกษตร		
-ไป	70.00	86.88
-ไม่ไป	30.00	13.12
การทำงานนอกภาคเกษตร		
-ไป	72.50	9.84
-ไม่ไป	27.50	90.16

การมีภาระหนี้สิน

การมีภาระหนี้สิน ในพื้นที่เกษตรใกล้เมือง พบว่าประมาณ 1 ใน 3 ของครอบครัวสตรีที่ศึกษายังคงมีภาระหนี้สินอยู่ในปัจจุบัน โดยใช้ประโยชน์จากหนี้สินเพื่ออาหาร ยา และการบริโภคอื่น ร้อยละ 36.36 ใช้เพื่อการเกษตรและเพื่อซื้อยานพาหนะ ร้อยละ 27.27 เท่ากัน ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 9.10 ใช้ประโยชน์จากสินเชื่อไปเพื่อการศึกษาของบุตร ในพื้นที่เกษตรไกลเมือง พบว่า มีถึงครึ่งหนึ่งยังคงมีภาระหนี้สินอยู่ และจากมากกว่าครึ่งหนึ่งของผู้มีภาระหนี้สินนี้ (ร้อยละ 61.30) ใช้ประโยชน์จากสินเชื่อเพื่อการเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของหนี้สินที่ครอบครัวสตรียังคงติดค้างอยู่ พบว่า ครอบครัวของสตรีในพื้นที่เกษตรไกลเมือง มีหนี้สินเฉลี่ยแล้วมากกว่าในพื้นที่เกษตรใกล้เมือง ถึงเกือบ 3 เท่า (17,194 บาท และ 6,042 บาท ตามลำดับ) ซึ่งชี้ให้เห็นชัดเจนว่าใน พื้นที่เกษตรไกลเมืองยังคงมีการลงทุนในภาคเกษตรอยู่มาก (ซึ่งแตกต่างไปจากพื้นที่เกษตรใกล้เมืองที่มีการลงทุนด้านนี้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น) รองลงมาใช้สินเชื่อเพื่อซื้อยานพาหนะ เพื่อซื้อที่ดิน เพื่อการศึกษาบุตร และที่เหลือใช้เพื่ออาหาร ยา และการบริโภคอื่น (ร้อยละ 19.36 9.66 6.45 และ 3.23 ตามลำดับ) ดังแสดงในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 แสดงค่าร้อยละของครอบครัวสตรีตามการมีภาระหนี้สินในพื้นที่เกษตร
ใกล้เมืองและไกลเมือง

การมีภาระหนี้สิน	พื้นที่เกษตรใกล้เมือง		พื้นที่เกษตรไกลเมือง	
	ร้อยละ (N=40)		ร้อยละ (N=61)	
-ไม่มีภาระหนี้สิน	72.50		49.18	
-มีภาระหนี้สิน	27.50		50.82	
การใช้ประโยชน์จากสินเชื่อบริษัทผู้มีภาระหนี้สิน				
-เพื่อการเกษตร	7.50 (27.27) *		31.15 (61.30)	
-อาหาร ยา และการบริโภคอื่น	10.00 (36.36)		1.64 (3.23)	
-การศึกษาบุตร	2.50 (9.10)		3.28 (6.45)	
-ยานพาหนะ	7.50 (27.27)		9.84 (19.36)	
-ซื้อที่ดิน	—		4.91 (9.66)	
หนี้สินที่ยังคงติดค้างเฉลี่ยต่อครอบครัว (บาท)				
	6,042		17,194	

* ตัวเลขในวงเล็บ แสดงร้อยละของครอบครัวสตรีตามการใช้ประโยชน์จากสินเชื่อบริษัทผู้มีภาระหนี้สิน (ร้อยละ 27.50 กรณีพื้นที่เกษตรใกล้เมือง ร้อยละ 50.82 กรณีพื้นที่เกษตรไกลเมือง)

การรับสื่อมวลชน

การรับสื่อมวลชนแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ การรับสื่อจากวิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง และหนังสือพิมพ์ ในพื้นที่เกษตรไกลเมืองโดยเฉลี่ยแล้ว สตรีรับชมโทรทัศน์ ใช้เวลา 11 ชั่วโมง 56 นาที ต่อสัปดาห์ (หรือเฉลี่ย 1 ชั่วโมง 42 นาที ต่อวัน) รับฟังจากวิทยุกระจายเสียงโดยเฉลี่ย 2 ชั่วโมง 35 นาทีต่อสัปดาห์ (หรือเฉลี่ยประมาณ 22 นาทีต่อวัน) และจากการอ่านหนังสือพิมพ์เฉลี่ยประมาณ 14 นาทีต่อสัปดาห์ ในพื้นที่เกษตรไกลเมือง พบว่า สตรีรับชมโทรทัศน์โดยเฉลี่ย 11 ชั่วโมง 39 นาทีต่อสัปดาห์ (หรือประมาณ 1 ชั่วโมง 40 นาทีต่อวัน) รับฟังวิทยุโดยเฉลี่ย 1 ชั่วโมง 57 นาทีต่อสัปดาห์ (หรือประมาณ 17 นาทีต่อวัน) และจากหนังสือพิมพ์เฉลี่ย 9 นาทีต่อสัปดาห์ จากตัวเลขดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าการรับสื่อของสตรีในทั้งสองพื้นที่ โดยเฉลี่ยต่อวันแล้ว สตรีใช้ระยะเวลาในการรับชมโทรทัศน์และรับฟังวิทยุใกล้เคียงกัน ส่วนการอ่านหนังสือพิมพ์ จากการสำรวจไม่พบเลยว่ามีสตรีอ่านหนังสือพิมพ์ทุกวัน จะอ่านบ้างก็เพียง 2-3 วันต่อสัปดาห์เท่านั้น แม้จะมีเวลาอ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ในทั้งสองพื้นที่ก็ตาม แต่พบว่า สตรีนิยมการรับชมโทรทัศน์มากกว่าการรับสื่ออย่างอื่น เนื่องจากสื่อโทรทัศน์ สามารถดึงดูดความสนใจจากผู้รับชมในชนบทได้มากกว่าสื่ออื่น เช่น เมื่อเทียบกับกับสื่อหนังสือพิมพ์ซึ่งต้องใช้ความพยายามในการอ่านมากกว่าการรับชมโทรทัศน์ (ตารางที่ 14) จากการวิจัยเรื่องการดำเนินการและการใช้สื่อเสียงตามสายเพื่อเกษตรกร ของ วิริยะ (2535) พบว่า โดยเฉลี่ยแล้วเกษตรกรทั้งสตรี (1 ใน 3) และบุรุษ (2 ใน 3) รับชมโทรทัศน์ 9 ชั่วโมง 16 นาทีต่อสัปดาห์ รับฟังวิทยุ 6 ชั่วโมง 15 นาทีต่อสัปดาห์ และอ่านหนังสือพิมพ์ 1 ชั่วโมง 28 นาทีต่อสัปดาห์ มีความแตกต่างกับงานวิจัยในครั้งนี้ คือ มีการรับสื่อมวลชนทั้งสามประเภทมากกว่า อาจเป็นเพราะสตรีให้ความสนใจในการรับสื่อมวลชนน้อยกว่าบุรุษหรืออาจเพราะสตรีมีเวลาในการรับสื่อมวลชนน้อย เพราะต้องใช้เวลาที่เหลือจากการประกอบอาชีพในการทำงานบ้าน และ/หรือเลี้ยงดูบุตรตามหน้าที่

ตารางที่ 14 แสดงค่าเฉลี่ยการรับสื่อมวลชนของสตรีในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองและไกลเมือง

การรับสื่อมวลชน (ชั่วโมง: นาทีต่อสัปดาห์)	พื้นที่เกษตรใกล้เมือง (N=40)			พื้นที่เกษตรไกลเมือง (N=61)		
	ค่าเฉลี่ย	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด
วิทยุโทรทัศน์	11:56	0	28:00	11:39	0	28:00
วิทยุกระจายเสียง	2:35	0	14:00	1:57	0	21:00
หนังสือพิมพ์	0:14	0	2:30	0:09	0	3:45

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ขนาดที่ดินทำกิน

ในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองขนาดที่ดินทำกินต่อครัวเรือนเฉลี่ยโดยประมาณเท่ากับ 5-1-72 ไร่-งาน-ตารางวา ซึ่งเฉลี่ยแล้วเป็นที่ไร่-นา 5-0-69 ไร่-งาน-ตารางวา และพื้นที่สวน 76 ตารางวา ในพื้นที่เกษตรไกลเมืองขนาดที่ดินทำกินต่อครัวเรือนเฉลี่ยโดยประมาณเท่ากับ 3-3-68 ไร่-งาน-ตารางวา ซึ่งเฉลี่ยแล้วเป็นที่ไร่-นา 2-0-60 ไร่-งาน-ตารางวา และพื้นที่สวน 1-3-08 ไร่-งาน-ตารางวา ดังแสดงในตารางที่ 15

ตารางที่ 15 แสดงค่าเฉลี่ยของขนาดที่ดินทำกินของครอบครัวสตรีในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองและไกลเมือง

ขนาดที่ดินทำกิน (ไร่-งาน-ตารางวา)	พื้นที่เกษตรใกล้เมือง (N=40)			พื้นที่เกษตรไกลเมือง (N=61)		
	ค่าเฉลี่ย	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด
ขนาดที่ดินทำกินรวม	5-1-72	0-0-0	17-0-0	3-3-68	0-0-0	12-0-0
ขนาดพื้นที่ไร่-นา	5-0-96	0-0-0	17-0-0	2-0-60	0-0-0	6-0-0
ขนาดพื้นที่สวน	0-0-76	0-0-0	1-0-0	1-3-08	0-0-0	10-0-0

ความเห็นชอบของสามี และรายได้

คะแนนความเห็นชอบของสามี สำหรับผู้ที่ตอบว่า "เห็นด้วย" ในทุกข้อ (คำถามคู่ที่ภาคผนวก) จะได้คะแนนเต็ม 20 คะแนน แต่ไม่พบว่ามีผู้ตอบว่า "เห็นด้วย" ในทุกข้อ ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุดของคะแนน ทั้งในพื้นที่เกษตรใกล้เคียงเมืองและไกลเมือง คือ 12 คะแนน และ 2 คะแนน ส่วนค่าเฉลี่ยแตกต่างกันเพียงเล็กน้อยคือ 6.70 คะแนน และ 7.44 คะแนน ตามลำดับ

รายได้ แบ่งเป็น รายได้จากการผลิตพืชในครัวเรือน รายได้จากการผลิตสัตว์ในครัวเรือน รายได้จากการทำงานในภาคเกษตร และนอกภาคเกษตรของสตรี พบว่า ในพื้นที่เกษตรใกล้เคียงเมืองและไกลเมืองมีรายได้เฉลี่ยในการผลิตพืชในครัวเรือน โดยประมาณเท่ากับ 8,982 และ 27,024 บาทต่อปี ตามลำดับ ส่วนรายได้จากการผลิตสัตว์ในครัวเรือนเฉลี่ยโดยประมาณเท่ากับ 2,016 และ 1,636 บาทต่อปี ตามลำดับ จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่ารายได้เฉลี่ยจากการผลิตพืชในครัวเรือนในพื้นที่เกษตรไกลเมืองมากกว่าในพื้นที่เกษตรใกล้เคียงเมืองถึงประมาณ 3 เท่า ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ผลตอบแทนจากการผลิตพืชในพื้นที่เกษตรไกลเมืองอยู่ในระดับสูงกว่า ซึ่งเมื่อพิจารณาจากขนาดพื้นที่สวน (ตารางที่ 15) ซึ่งพบว่า ในพื้นที่เกษตรไกลเมืองมีขนาดพื้นที่สวนเฉลี่ยมากกว่า คือ 1-3-8 ไร่-งาน-ตารางวา ขณะที่ในพื้นที่เกษตรใกล้เคียงแล้วมีพื้นที่สวนเพียง 76 ตารางวา ซึ่งสอดคล้องกับเหตุผลที่ได้อภิปรายไว้ในตารางที่ 10 ว่า ผลตอบแทนในพื้นที่ที่เท่ากัน โดยทั่วไปแล้ว การผลิตพืชสวนจะให้ผลตอบแทนที่มากกว่า (ในกรณีที่พืชให้ผลผลิตตามปกติ) ดังนั้นแม้ว่าในพื้นที่เกษตรใกล้เคียงเมืองมีขนาดที่ดินทำกินรวมเฉลี่ยต่อครอบครัวสูงกว่าในพื้นที่เกษตรไกลเมืองก็ตาม (5-1-72 และ 3-3-68 ไร่-งาน-ตารางวา ตามลำดับ) ผลตอบแทนจากการผลิตพืชในพื้นที่เกษตรไกลเมือง ซึ่งส่วนใหญ่มาจากการผลิตพืชสวน (ลำไย) จึงมากกว่าผลตอบแทนจากการผลิตพืชในพื้นที่เกษตรใกล้เคียงเมือง ซึ่งส่วนใหญ่มาจากการผลิตพืชไร่-นา และรายได้เฉลี่ยจากการรับจ้างทำงานในภาคเกษตรของสตรีในพื้นที่เกษตรไกลเมือง ก็พบว่ามากกว่าในพื้นที่เกษตรใกล้เคียงเมืองถึง 2 เท่า ส่วนรายได้เฉลี่ยของสตรีจากการทำงานนอกภาคเกษตรในพื้นที่เกษตรใกล้เคียงเมือง พบว่า มากกว่าในพื้นที่เกษตรไกลเมืองมาก (7,502 และ 452 บาทต่อปี ตามลำดับ) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดกรณีความใกล้เคียง-ไกล

เมืองที่เป็นปัจจัยหนึ่ง ซึ่งส่งผลให้สตรีทั้งสองพื้นที่ มีโอกาสในการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรแตกต่างกัน กล่าวคือ สตรีในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองมีโอกาสมากกว่า ทำให้มีรายได้เฉลี่ยจากการทำงานนอกภาคเกษตรมากกว่าสตรีในพื้นที่เกษตรไกลเมืองหรืออีกแง่คิดหนึ่ง อาจเป็นไปได้ว่าสตรีในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองนิยมทำการเกษตรน้อยลง อันเนื่องมาจากค่าตอบแทนจากการทำงานนอกภาคเกษตรที่มากกว่าการทำงานในภาคเกษตร และอาจเนื่องจากความยากลำบากในการทำงานในภาคเกษตร อีกทั้งอาจต้องพบกับภาวะการเสี่ยงต่อการลงทุนในภาคเกษตรและความล้มเหลวในการผลิตทางการเกษตร เป็นเหตุจูงใจให้สตรีในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองหันมาสนใจทำงานนอกภาคเกษตรมากขึ้น (ตารางที่ 16)

ตารางที่ 16 แสดงค่าเฉลี่ยของคะแนนความเห็นชอบของสามี และรายได้ของสตรี ในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองและไกลเมือง

รายการ	พื้นที่เกษตรใกล้เมือง (N=40)			พื้นที่เกษตรไกลเมือง (N=61)		
	ค่าเฉลี่ย	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด
คะแนนความเห็นชอบของสามี (คะแนนที่เป็นไปได้ ต่ำสุด=0 สูงสุด=20)	6.70	2.00	12.00	7.44	2.00	12.00
รายได้จากการผลิตทางการเกษตรในครัวเรือน (บาทต่อปี)						
-การผลิตพืช	8,982	0	58,544	27,024	0	122,700
-การผลิตสัตว์	2,016	-2,620	14,170	1,636	-8,555	23,430
-จากการรับจ้างทำงานของสตรี						
*ในภาคเกษตร	1,176	0	4,050	2,418	0	7,190
*นอกภาคเกษตร	7,502	0	21,600	452	0	12,000

กิจกรรมการทำงานในภาคเกษตรของสตรีและบุรุษ

กิจกรรมย่อยในการแลกเปลี่ยนแรงงาน พบว่าสตรีในพื้นที่เกษตรใกล้เมือง 1 ใน 4 แลกเปลี่ยนแรงงานในการเตรียมกล้า 1 ใน 3 แลกเปลี่ยนแรงงานในการปลูกและการเก็บเกี่ยวผลผลิตพืชไร่ และมีเพียงเล็กน้อย (ร้อยละ 10) ที่แลกเปลี่ยนแรงงานในการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวพืชไร่ ได้แก่ คัด/ตัด กระจายหรือหว่านหอม ส่วนในพื้นที่เกษตรไกลเมือง สตรีแลกเปลี่ยนแรงงานในการปลูกและเก็บเกี่ยวผลผลิตพืชไร่ถึงมากกว่าครึ่งหนึ่ง

การรับจ้างในภาคเกษตรในพื้นที่เกษตรใกล้เมือง พบว่า เกือบ 1 ใน 3 ของสตรีรับจ้างในการปลูก และประมาณครึ่งหนึ่งรับจ้างเก็บเกี่ยวผลผลิตพืชไร่ แตกต่างจากในพื้นที่เกษตรไกลเมือง ที่สตรีส่วนใหญ่ไปรับจ้างปลูก (ร้อยละ 72.13) และประมาณ 2 ใน 3 ไปรับจ้างเก็บเกี่ยวผลผลิตพืชไร่ และเกือบครึ่งหนึ่งของสตรีในพื้นที่นี้ไปรับจ้างจัดการหลังการเก็บเกี่ยวไม้ผล (คัดเกรดลำไย) ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ในพื้นที่เกษตรไกลเมืองนิยมปลูกลำไยเป็นพืชสวน

ในขั้นตอนการเตรียมดิน ในทั้งสองพื้นที่ไม่พบว่าสตรีไปทำงานแลกเปลี่ยนแรงงานในขั้นตอนนี้ แต่ยังมีสตรีบางส่วนในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองไปรับจ้างทำงานในขั้นตอนนี้อยู่ (ร้อยละ 15) และไม่พบเลยพื้นที่เกษตรไกลเมือง บุรุษร้อยละ 20 และร้อยละ 17.40 ในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองและไกลเมืองไปแลกเปลี่ยนแรงงานในการเตรียมดิน และร้อยละ 15 และ 30.07 ไปทำงานรับจ้างในขั้นตอนนี้ (ตามลำดับ) ดังแสดงในตารางที่ 17 และ 18

ตารางที่ 17 แสดงค่าร้อยละของสตรีตามกิจกรรมการทำงานต่าง ๆ ในภาคเกษตร
ในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองและไกลเมือง

รายการ	พื้นที่เกษตรใกล้เมือง ร้อยละ (N=40)		พื้นที่เกษตรไกลเมือง ร้อยละ (N=61)	
	ทำ	ไม่ทำ	ทำ	ไม่ทำ
การแลกเปลี่ยนแรงงาน				
- เกี่ยวข้องกับการเตรียมกล้า	25.00	75.00	9.84	90.16
- ปลูก	32.50	67.50	59.02	40.98
- เก็บเกี่ยวผลผลิตพืชไร่	37.50	62.50	65.57	34.43
- เก็บเกี่ยวผลผลิตพืชสวน (พืชผัก)	—	100.00	3.28	96.72
- จัดการหลังการเก็บเกี่ยวพืชไร่	10.00	90.00	13.12	86.88
- จัดการหลังการเก็บเกี่ยวพืชสวน (พืชผัก)	—	100.00	9.84	90.16
การรับจ้างในภาคเกษตร				
- เกี่ยวข้องกับการเตรียมกล้า	25.00	75.00	18.03	81.97
- เกี่ยวข้องกับการเตรียมดิน	15.00	85.00	—	100.00
- กำจัดวัชพืช	10.00	90.00	14.75	85.25
- ปลูก	32.50	67.50	72.13	27.87
- เก็บเกี่ยวผลผลิตพืชไร่	45.00	55.00	65.57	34.43
- เก็บเกี่ยวผลผลิตพืชสวน (ไม้ผล)	15.00	85.00	8.20	91.80
- จัดการหลังการเก็บเกี่ยวพืชไร่	10.00	90.00	8.20	91.80
- จัดการหลังการเก็บเกี่ยวพืชสวน (ไม้ผล)	17.50	82.50	47.54	52.46

ตารางที่ 18 แสดงค่าร้อยละของบุรุษตามกิจกรรมการทำงานต่าง ๆ ในภาคเกษตร
ในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองและไกลเมือง

รายการ	พื้นที่เกษตรใกล้เมือง		พื้นที่เกษตรไกลเมือง	
	ร้อยละ ทำ	ร้อยละ ไม่ทำ (N=40)	ร้อยละ ทำ	ร้อยละ ไม่ทำ (N=61)
การแลกเปลี่ยนแรงงาน				
- เกี่ยวข้องกับการเตรียมดิน	20.00	80.00	17.40	83.60
- ปลูก	17.50	82.50	42.62	57.38
- เก็บเกี่ยวผลผลิตพืชไร่	27.50	72.50	52.46	47.54
- เก็บเกี่ยวผลผลิตพืชสวน (พืชผัก)	—	100.00	6.56	93.44
- จัดการหลังการเก็บเกี่ยวพืชไร่	85.00	15.00	27.87	72.13
- จัดการหลังการเก็บเกี่ยวพืชสวน (พืชผัก)	—	100.00	3.28	96.72
- ขนย้ายผลผลิต	—	100.00	6.56	93.44
การรับจ้างในภาคเกษตร				
- เกี่ยวข้องกับการเตรียมดิน	15.00	85.00	36.07	63.93
- ปลูก	25.00	75.00	26.23	73.77
- กำจัดวัชพืช	—	100.00	—	100.00
- เก็บเกี่ยวผลผลิตพืชไร่	35.00	65.00	11.48	88.52
- เก็บเกี่ยวผลผลิตพืชสวน (ไม้ผล)	10.00	90.00	47.54	52.46
- จัดการหลังการเก็บเกี่ยวพืชไร่	17.50	82.50	8.20	91.80
- จัดการหลังการเก็บเกี่ยวพืชสวน (ไม้ผล)	—	100.00	6.56	93.44
- ขนย้ายผลผลิต	—	100.00	13.12	86.88

การทำงานนอกภาคเกษตรของสตรีและบุรุษ

การทำงานนอกภาคเกษตร ในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองสตรีประมาณ 1 ใน 3 ทำงานทอผ้า ส่วนสตรีที่ทำงานเย็บผ้า จักสาน และทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมมีประมาณร้อยละ 10 รองลงมาประกอบการแปรรูปอาหาร และค้าขาย (ร้อยละ 7.5 และ ร้อยละ 5 ตามลำดับ) ในพื้นที่เกษตรไกลเมือง ไม่พบว่ามีสตรีทำงานเกี่ยวกับการทอผ้า จักสาน หรือแปรรูปอาหาร และมีสตรีเพียงจำนวนไม่มากที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ทำงานค้าขาย และเย็บผ้า กล่าวคือ ร้อยละ 6.56 ร้อยละ 4.92 และ ร้อยละ 3.28 ตามลำดับ จะเห็นว่า การทำงานนอกภาคเกษตรของสตรีในพื้นที่เกษตรใกล้เมือง มีความหลากหลายมากกว่าในพื้นที่เกษตรไกลเมือง อีกทั้งยังมีจำนวนร้อยละของสตรีที่ทำงานนอกภาคเกษตรมากกว่าในพื้นที่เกษตรไกลเมือง ดังแสดงเหตุผลไว้แล้ว ในการอภิปรายตารางที่ 12

การทำงานนอกภาคเกษตรของบุรุษ จากการวิจัย พบว่าในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองบุรุษครึ่งหนึ่งทำงานก่อสร้าง ส่วนที่เหลือทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ทำงานค้าขาย และทำงานจักสาน (ร้อยละ 15 ร้อยละ 10 และ ร้อยละ 7.5 ตามลำดับ) ส่วนในพื้นที่เกษตรไกลเมือง พบว่า บุรุษทำงานก่อสร้างมากที่สุดเช่นกัน แต่ในอัตราส่วนร้อยละที่น้อยกว่า คือ ร้อยละ 19.67 รองลงมาทำงานค้าขาย ทำงานช่างไม้ และทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม (ร้อยละ 18.03 ร้อยละ 8.20 และร้อยละ 4.92 ตามลำดับ) ดังแสดงในตารางที่ 19

ลักษณะการทำงานทอผ้า เป็นการทอผ้าโดยใช้เครื่องทอมือ สตรีที่ทอผ้าจะมีเครื่องทอผ้าเป็นของตนเอง ผ้าที่ทอได้นำไปใช้ประโยชน์สำหรับทำผ้าปูโต๊ะ หรือผ้าคลุมเตียง เป็นต้น โดยมีผู้มารับซื้อและนำวัสดุการผลิตมาส่งถึงในหมู่บ้าน ถ้าสตรีทอผ้าโดยใช้เวลาเต็มวัน จะสามารถทำรายได้ต่อวันประมาณ 50-60 บาท แล้วแต่ความชำนาญ ซึ่งเป็นรายได้ที่ได้รับจากการใช้แรงงานฝีมือ โดยที่ค่าวัสดุการผลิตผู้รับซื้อเป็นผู้จัดการให้ (ตารางที่ 20) สตรีในหมู่บ้านใกล้เมืองนิยมทอผ้าเนื่องจากเป็นงานที่ทำอยู่กับบ้าน เมื่อว่างจากงานบ้านแล้ว สามารถใช้เวลาว่างในการทอผ้าเพื่อเป็นรายได้เสริมให้กับครอบครัว งานเย็บผ้า พบว่าในพื้นที่เกษตรใกล้เมือง รับจ้างเย็บผ้าสตรี ส่วนในพื้นที่เกษตรไกลเมือง เป็นการรับจ้างเย็บผ้าโดยเย็บผ้าโหล

มีพ่อค้ามารับซื้อและนำวัสดุการผลิตมาส่งให้ถึงในหมู่บ้าน มีรายได้จากการทำงานเย็บผ้าประมาณ 80 บาทต่อวัน (ทั้งสองพื้นที่)

งานจักสาน เป็นการสานภาชนะเพื่อบรรจุผลผลิตทางการเกษตร โดยนำผลิตภัณฑ์จักสานไปขายให้กับพ่อค้าอีกต่อหนึ่ง ซึ่งจากรายได้ จะเห็นว่าในการจักสานบุรุษสามารถทำรายได้ได้มากกว่าสตรี คือ ประมาณ 90-100 บาทต่อวัน ขณะที่สตรีทำได้ 60-70 บาทต่อวัน อาจเนื่องจากบุรุษมีความชำนาญและรวดเร็วในการจักสานมากกว่าสตรี งานค้าขาย เป็นการทำการค้าโดยทั่วไป เช่น ขายของชำ รับซื้อผลผลิตทางการเกษตร เป็นต้น

งานในโรงงานอุตสาหกรรม พบว่า ในพื้นที่เกษตรใกล้เมือง มีสตรีและบุรุษส่วนหนึ่งไปทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมที่นิคมอุตสาหกรรมจังหวัดลำพูน และอีกส่วนหนึ่ง ไปทำงานที่ฟาร์มเลี้ยงสุกรของบริษัทเอกชน ที่ตั้งอยู่ใกล้บริเวณหมู่บ้าน โดยบุรุษจะได้รับค่าจ้างมากกว่าสตรี การจ้างงานจะให้ค่าจ้างมากหรือน้อยแล้วแต่ความชำนาญงาน ส่วนการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่เกษตรใกล้เมือง พบว่าสตรีและบุรุษที่สำรวจพบ ทำงานในโรงบ่มใบยาสูบที่อยู่ใกล้หมู่บ้าน โดยให้ค่าจ้างสตรีวันละ 80-100 บาทต่อวัน แล้วแต่ความชำนาญ และให้ค่าจ้างบุรุษ 100 บาทต่อวัน งานแปรรูปอาหารที่สตรีในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองทำ เป็นการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เช่น ทำไส้หยั่ม มะม่วงแผ่น แล้วแต่ฤดูกาลของผลผลิต โดยสามารถสร้างรายได้โดยเฉลี่ย (ตามฤดูกาล) ประมาณวันละ 80 บาท

งานก่อสร้างในทั้งสองพื้นที่ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการสร้างอาคารสถานที่และบ้านเรือน โดยจะเห็นว่าบุรุษในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองจะได้รับค่าจ้างในอัตราที่สูงกว่าในพื้นที่เกษตรใกล้เมือง คือ 110-130 บาทต่อวัน และ 90-100 บาทต่อวัน ตามลำดับ (แล้วแต่ความชำนาญและลักษณะของงาน)

งานช่างไม้พบในพื้นที่เกษตรใกล้เมือง เป็นงานผลิตเฟอร์นิเจอร์ที่ทำจากไม้ เช่น ประกอบตู้ โต๊ะ เติง ไปรับจ้างทำงานที่หมู่บ้านอื่นที่อยู่ใกล้เคียง โดยมีรายได้จากการทำงานประมาณ 130-140 บาทต่อวัน แล้วแต่ปริมาณงานที่ทำได้

ตารางที่ 19 แสดงค่าร้อยละของสตรีและบุรุษตามกิจกรรมการทำงานต่าง ๆ นอกภาคเกษตร ในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองและไกลเมือง

รายการ	พื้นที่เกษตรใกล้เมือง			พื้นที่เกษตรไกลเมือง		
	ร้อยละ (N=40)	\bar{x} (ชม./ปี)	S.D.	ร้อยละ (N=61)	\bar{x} (ชม./ปี)	S.D.
การทำงานของสตรี						
-งานทอผ้า	37.50	539.90	814.60	-	-	-
-งานเย็บผ้า	10.00	43.25	147.20	3.28	13.11	71.82
-งานจักสาน	10.00	211.50	669.10	-	-	-
-งานค้าขาย	5.00	55.67	277.20	4.92	59.18	272.80
-งานในโรงงานฯ	10.00	58.72	204.40	6.56	21.64	129.50
-งานแปรรูปอาหาร	7.50	109.50	395.90	-	-	-
การทำงานของบุรุษ						
-งานก่อสร้าง	45.00	324.50	629.80	19.67	68.46	236.30
-งานค้าขาย	10.00	144.40	444.30	18.03	80.30	274.40
-งานในโรงงานฯ	15.00	115.20	444.80	4.92	13.11	92.30
-งานจักสาน	7.50	145.60	564.10	-	-	-
-งานช่างไม้	-	-	-	8.20	62.95	290.60

ตารางที่ 20 แสดงรายได้และอัตราค่าจ้างรายวัน ของสตรีและบุรุษ ในภาคเกษตร และนอกภาคเกษตร ในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองและไกลเมือง

รายการ	พื้นที่เกษตรใกล้เมือง		พื้นที่เกษตรไกลเมือง	
	สตรี บาท/วัน	บุรุษ บาท/วัน	สตรี บาท/วัน	บุรุษ บาท/วัน
<u>นอกภาคเกษตร</u>				
งานทอผ้า	50-60	-	-	-
งานเย็บผ้า	80	-	80	-
งานจักสาน	60-70	90-100	-	-
งานค้าขาย	80-100	180-200	80-100	140-160
งานในโรงงานฯ	100-120	120-130	80-100	100
งานแปรรูปอาหาร	80	-	-	-
งานก่อสร้าง	-	110-130	-	90-100
งานช่างไม้	-	-	-	130-140
<u>ในภาคเกษตร</u>				
รับจ้างเตรียมแปลง	-	100	60-70	80-100
รับจ้างปลูก/เก็บเกี่ยว	60-70	70	60-70	70-100
รับจ้างเก็บเกี่ยวไม้ผล	-	100-120	-	100-120
รับจ้างกำจัดวัชพืช	60-70	-	60-70	-
รับจ้างมัด รวมกอง, นวด-มัด	-	100	-	100
รับจ้างคัดเลือกผลผลิตพืชไร่	30-40	-	40-50	-
รับจ้างคัดเลือกผลผลิตพืชสวน	70-80	-	70-80	70-80
รับจ้างขนย้ายผลผลิต	-	100	60-70	80-100

ตอนที่ 2 แสดงผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 ปัจจัยดังต่อไปนี้มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับ

การมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของสตรี

- 1.1 ภาระหนี้สินของสตรี
- 1.2 จำนวนบุตรในวัยเรียนของสตรี
- 1.3 การรับสื่อมวลชน
- 1.4 ขนาดที่ดินทำกินของครอบครัว
- 1.5 ความเห็นชอบของสามี

สมมติฐานข้อที่ 2 ปัจจัยดังต่อไปนี้มีความสัมพันธ์ในทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับ

การมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของสตรี

- 2.1 อายุของสตรี
- 2.2 จำนวนบุตรในวัยก่อนเข้าเรียน
- 2.3 รายได้รวมในครัวเรือน (ไม่นับรวมรายได้สตรีจากการรับจ้างอื่น)
- 2.4 รายได้เฉลี่ยต่อคนในครัวเรือน (ไม่นับรวมรายได้สตรีจากการรับจ้างอื่น)

จากการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 และ 2 โดยวิธี Pearson Product Moment Correlation (One-tailed Test) (ตารางที่ 21) เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และใช้ตารางสำเร็จรูปค่าวิกฤตสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Pearson ในการทดสอบนัยสำคัญ

พบผลการทดสอบ คือ ในพื้นที่เกษตรใกล้เมือง ภาระหนี้สินของครอบครัว สตรี การรับสื่อมวลชนของสตรี ขนาดที่ดินทำกินของครอบครัว อายุของสตรี รายได้รวมในครัวเรือน (ไม่นับรวมรายได้สตรีจากการรับจ้างอื่น) รายได้เฉลี่ยต่อคนในครัวเรือน (ไม่นับรวมรายได้สตรีจากการรับจ้างอื่น) ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของสตรี และพบว่า จำนวนบุตรในวัยก่อนเข้าเรียน มีความสัมพันธ์ในทางลบในระดับปานกลาง กับการมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของสตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จำนวนบุตรในวัยเรียน มีความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับปานกลาง กับการมีส่วนร่วมในการประ

กอบอาชีพของสตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99% และความเห็นชอบของสามี มีความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับมากพอสมควร กับการมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของสตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99.9%

ในพื้นที่เกษตรไกลเมือง พบว่า ภาระหนี้สินของครอบครัวสตรี จำนวนบุตรในวัยเรียน การรับสื่อมวลชนของสตรี ขนาดที่ดินทำกินของครอบครัวสตรี อายุของสตรี จำนวนบุตรในวัยก่อนเข้าเรียน รายได้รวมในครัวเรือน (ไม่นับรวมรายได้สตรีจากการรับจ้างอื่น) รายได้เฉลี่ยต่อคนในครัวเรือน (ไม่นับรวมรายได้สตรีจากการรับจ้างอื่น) ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของสตรี ส่วนความเห็นชอบของสามี มีความสัมพันธ์ทางบวก กับการมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของสตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99%

จากผลการวิจัย ชี้ให้เห็นชัดเจนว่า จำนวนบุตรในวัยก่อนเข้าเรียนและวัยเรียน มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของสตรี กล่าวคือ บทบาทของสตรีที่ต้องเลี้ยงดูบุตรยังคงมีอยู่มากในสังคมชนบท ครอบครัวที่มีบุตรอ่อนตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวัยก่อนเข้าเรียน ส่งผลให้มารดามีโอกาสในการเข้าร่วมประกอบอาชีพได้น้อยลง เนื่องจากสตรีที่เป็นมารดาต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ไปเพื่อการเลี้ยงดูบุตร สำหรับครอบครัวที่มีบุตรอยู่ในวัยเรียน เมื่อบุตรเข้าโรงเรียน ภาระด้านค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้เพื่อการศึกษาของบุตรย่อมเพิ่มมากขึ้นตามมา ส่งผลให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพมากขึ้น เพื่อที่จะเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวส่วนหนึ่ง นอกจากนี้ สตรีน่าจะใช้เวลาเหลือมากพอให้กับการประกอบอาชีพ เนื่องจากไม่ต้องแบ่งเวลาทำงานส่วนหนึ่ง ใ้กับการเลี้ยงดูบุตรในวัยก่อนเข้าเรียน

แต่ในกรณีของการมีบุตรในวัยก่อนเข้าเรียนและวัยเรียนนี้ พบว่า มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของสตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเฉพาะในพื้นที่เกษตรไกลเมืองเท่านั้น อาจมีเหตุผลมาจากหลายประการด้วยกัน เช่น ประการหนึ่งครอบครัวในพื้นที่เกษตรไกลเมืองนิยมนำเด็กอ่อน (อายุประมาณ 1 ขวบครึ่งขึ้นไปจนถึงวัยเข้าเรียน) ไปฝากเลี้ยงกับสถานที่รับเลี้ยงเด็กก่อนก่อนวัยเรียนในช่วงเวลากลางวัน ซึ่งเป็นการเอื้อต่อการให้สตรีมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพมากขึ้น แตกต่างจากในพื้นที่เกษตรไกลเมืองที่สตรีเลี้ยงดูบุตรด้วยตนเอง จนกระทั่งถึงวัยเข้าเรียน หรือในพื้นที่ที่ไม่มีบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนก่อนวัยเรียน

ส่วนการมีบุตรในวัยเรียน กล่าวได้ว่าโอกาสที่เด็กในพื้นที่เกษตรใกล้เมือง จะเข้าศึกษาต่อในชั้นเรียนที่สูงกว่าการศึกษาภาคบังคับ มีมากกว่าเด็กในพื้นที่เกษตรไกลเมืองซึ่งพิจารณาเหตุผลได้ 2 ประการ คือด้านความสะดวกในการเข้าโรงเรียน ในแง่ของการเดินทาง และความใกล้-ไกลของสถานที่ศึกษากับที่พัก ซึ่งในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองมักมีมากกว่า อีกประการหนึ่ง ค่านิยมของผู้ปกครองในพื้นที่เกษตรไกลเมือง ในการส่งบุตรเข้าเรียนในชั้นสูงขึ้น อาจจะมีน้อยกว่าในพื้นที่เกษตรใกล้เมือง ปัจจัยของความเป็นเมืองและเหตุผล 2 ประการข้างต้น ทำให้พื้นที่เกษตรใกล้เมืองนิยมส่งบุตรเข้าเรียนในชั้นสูงกว่าการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งภาระค่าใช้จ่ายในการส่งบุตรเล่าเรียนในชั้นที่สูงขึ้นไป ย่อมมากขึ้นไปด้วย ดังนั้น ในพื้นที่เกษตรใกล้เมือง จำนวนบุตรในวัยเรียนจึงมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของสตรี ขณะที่ในพื้นที่เกษตรไกลเมืองไม่พบว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันดังกล่าวข้างต้น

ความเห็นชอบของสามี ในการให้ภรรยามีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับการมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของสตรี ในทั้งสองพื้นที่ แสดงให้เห็นว่าลักษณะของสังคมไทยโดยเฉพาะในชนบทนั้น ส่วนใหญ่ภรรยาจะรับฟังและให้เกียรติสามี เป็นผู้นำทางด้านความคิดและการปฏิบัติงานต่าง ๆ ข้อมูลที่ค้นพบทำให้กล่าวได้ว่าในสังคมชนบท สามีมีอิทธิพลอย่างมากต่อการกำหนดบทบาทการทำงานให้กับภรรยา

ในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองและไกลเมือง (ตารางที่ 22) พบว่า รายได้รวมในครัวเรือน (ไม่นับรวมรายได้สตรีจากการรับจ้างอื่น) และรายได้เฉลี่ยต่อคนในครัวเรือน (ไม่นับรวมรายได้สตรีจากการรับจ้างอื่น) ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของสตรี ซึ่งไม่นับรวมชั่วโมงทำงานในภาคเกษตรที่ทำร่วมกับสามี

ตารางที่ 21 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระต่าง ๆ กับการมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของสตรีในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองและไกลเมือง : ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 และ 2 (One - tailed Test)

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	
	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	กับการมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของสตรี
	พื้นที่เกษตรใกล้เมือง (N=40)	พื้นที่เกษตรไกลเมือง (N=61)
-ภาระหนี้สิน	0.0558	-0.2066
-จำนวนบุตรในวัยเรียน	0.4462**	-0.0369
-การรับสื่อมวลชน	-0.1167	-0.1116
-ขนาดที่ดินทำกิน	0.2105	-0.1325
-ความเห็นชอบของสามี	0.5419***	0.3299**
-อายุของสตรี	-0.0009	-0.1093
-จำนวนบุตรในวัยก่อนเข้าเรียน	-0.3410*	0.0041
-รายได้รวมในครัวเรือน (ไม่นับรวมรายได้สตรีจากการรับจ้างอื่น)	0.1392	0.0091
-รายได้เฉลี่ยต่อคนในครัวเรือน (ไม่นับรวมรายได้สตรีจากการรับจ้างอื่น)	-0.0307	0.0984

หมายเหตุ * = มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

** = มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 99%

*** = มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 99.9%

ตารางที่ 22 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของรายได้กับการมีส่วนร่วมในการ
ประกอบอาชีพของสตรีในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองและไกลเมือง
: ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2.3 และ 2.4 (One-tailed Test)

ตัวแปรตาม	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	
	กับการมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของสตรี โดยไม่นับรวมกับภาคเกษตรที่ทำร่วมกับสามี	
ตัวแปรอิสระ	พื้นที่เกษตรใกล้เมือง	พื้นที่เกษตรไกลเมือง
-รายได้รวมในครัวเรือน (ไม่นับรวมรายได้สตรีจากการรับจ้างอื่น)	0.1146 ^{NS}	0.0122 ^{NS}
-รายได้เฉลี่ยต่อคนในครัวเรือน (ไม่นับรวมรายได้สตรีจากการรับจ้างอื่น)	-0.0439 ^{NS}	0.0879 ^{NS}

หมายเหตุ NS (NOT SIGNIFICANT) = ไม่มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

สมมติฐานข้อที่ 3 สถานภาพระดับความเป็นอยู่ของครอบครัวสตรี (ตามที่คุณผู้แทนชุมชนเป็นผู้ประเมิน) มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับการมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของสตรี

จากการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 ด้วยค่าสถิติ Chi-square พบว่าในพื้นที่เกษตรไกลเมือง (ตารางที่ 23) สถานภาพระดับความเป็นอยู่ของครอบครัวสตรีไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับการมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของสตรี แต่พบว่า ในพื้นที่เกษตรไกลเมือง (ตารางที่ 24) สถานภาพระดับความเป็นอยู่ของครอบครัวสตรี มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของสตรี ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จากผลการทดสอบสมมติฐานนี้ กล่าวได้ว่า ในพื้นที่เกษตรไกลเมือง สตรีที่มีสถานภาพระดับความเป็นอยู่ของครอบครัวดี หรือมีฐานะดีอยู่แล้ว จะไม่มีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพมากนัก ต่างจากสตรีที่มีสถานภาพระดับความเป็นอยู่ของครอบครัวอยู่ในระดับปานกลางและยากจน ที่มีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพมากกว่า ทั้งนี้อาจเพราะมีความจำเป็นในทางเศรษฐกิจมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุพิน และคณะ (2523) ที่พบว่า ความจำเป็นทางเศรษฐกิจของครอบครัว ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในบทบาทของสตรีในการที่จะออกมาทำงานเชิงเศรษฐกิจมากขึ้น และระพีพรรณ (2520) กล่าวว่า เมื่อแยกสตรีออกตามฐานะทางเศรษฐกิจแล้ว พบว่า สตรีที่มีฐานะยากจน จะประกอบอาชีพประเภทใช้แรงงานมากกว่า

ตารางที่ 24 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของสตรี กับ
สถานภาพระดับความเป็นอยู่ของครอบครัวสตรี ในพื้นที่เกษตรไกลเมือง
: ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3

สถานภาพระดับความเป็นอยู่ ของครอบครัวสตรี	การมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของสตรี (ร้อยละ)			รวม
	น้อย	ปานกลาง	มาก	
ยากจน	4.9	19.7	3.3	27.9
ปานกลาง	16.4	24.6	6.6	47.5
ดี	18.0	4.9	1.6	24.6
รวม	39.3	49.2	11.5	100.0

ค่าสถิติ $X^2 = 11.27138^*$

ระดับนัยสำคัญ = 0.0237

N = 61

* = มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

หมายเหตุ การมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพ จำนวนชั่วโมงทำงานต่อปี

น้อย

น้อยกว่า 500 ชั่วโมง

ปานกลาง

500-1,000 ชั่วโมง

มาก

มากกว่า 1,000 ชั่วโมง

สมมติฐานข้อที่ 4 ความขยันหมั่นเพียรของสตรี (ตามที่อยู่แทนชุมชนเป็นผู้ประเมิน) มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับการมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของสตรี

จากการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4 ด้วยค่าสถิติ Chi-square พบว่าในพื้นที่เกษตรใกล้เมือง (ตารางที่ 25) ความขยันหมั่นเพียรของสตรีไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับการมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของสตรี แต่พบว่า ในพื้นที่เกษตรไกลเมือง (ตารางที่ 26) ความขยันหมั่นเพียรของสตรี มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของสตรี ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% กล่าวได้ว่า สตรีที่ถูกมองว่าขยันหมั่นเพียรในระดับต่ำ มีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพในระดับต่ำ ส่วนสตรีที่ถูกมองว่ามีความขยันหมั่นเพียรอยู่ในระดับปานกลาง และระดับสูง ส่วนใหญ่แล้วจะมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพอยู่ในระดับปานกลาง ถึงสูงเช่นกัน

เหตุที่มีความแตกต่างกันระหว่างพื้นที่เกษตรใกล้เมืองและไกลเมือง อาจเนื่องจาก ในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองมีปัจจัยต่าง ๆ เช่น การมอบภาระการเลี้ยงดูบุตรก่อนวัยเรียนให้กับสถานรับเลี้ยงเด็ก (ซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น) การใกล้แหล่งแรงงาน ทำให้มีโอกาสในการประกอบอาชีพมากขึ้น (จึงกระตุ้นให้ไปใช้แรงงานมากขึ้น) แต่พื้นที่ไกลเมือง ปัจจัยอื่นที่กล่าวมามีผลกระทบน้อย การจะมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพมากหรือน้อย จึงเป็นไปตามระดับความขยันหมั่นเพียรมาก-น้อยของสตรีค่อนข้างเด่นชัด

ตารางที่ 26 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของสตรี กับ ความขยันหมั่นเพียรของสตรี ในพื้นที่เกษตรไกลเมือง : ผลการทดลองสมมติฐานข้อที่ 4

ความขยันหมั่นเพียรของสตรี	การมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของสตรี (ร้อยละ)			
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม
น้อย	11.5	4.9	0.0	16.4
ปานกลาง	23.0	34.4	4.9	62.3
มาก	4.9	9.8	6.6	21.3
รวม	39.3	49.2	11.5	100.0

$$\text{ค่าสถิติ } X^2 = 10.17075^*$$

$$\text{ระดับนัยสำคัญ} = 0.0376$$

$$N = 61$$

* = มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

หมายเหตุ การมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพ

จำนวนชั่วโมงทำงานต่อปี

น้อย

น้อยกว่า 500 ชั่วโมง

ปานกลาง

500-1,000 ชั่วโมง

มาก

มากกว่า 1,000 ชั่วโมง

สมมติฐานข้อที่ 5 ระดับการศึกษาของสตรี มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของสตรี

จากการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 5 ด้วยค่าสถิติ Chi-square พบว่าในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองและไกลเมือง (ตารางที่ 27 และ 28) ระดับการศึกษาของสตรี ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับการมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของสตรีซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยของ สุดสวาท (2526) ยงยุทธ (2529) และปัทมสร (2531) ซึ่งศึกษารวมทั้งสตรีในเมืองและชนบท โดยพบว่าระดับการศึกษาของสตรี เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในการกำหนดการเข้าร่วมในการประกอบอาชีพของสตรี เนื่องจากการสำรวจในงานวิจัยครั้งนี้ พบจำนวนสตรีที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมปลายมีน้อยมาก จึงไม่สามารถเห็นความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของสตรีตามระดับการศึกษาได้มากนัก

ตารางที่ 27 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของสตรี กับ
ระดับการศึกษาของสตรี ในพื้นที่เกษตรใกล้เมือง
: ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 5

ระดับการศึกษาของสตรี	การมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของสตรี (ร้อยละ)			
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม
ต่ำกว่าประถม 4 หรือเทียบเท่า	7.5	10.0	2.5	20.0
ประถม 4 ถึงประถม 6 หรือเทียบเท่า	35.0	22.5	20.0	77.5
สูงกว่าประถม 6 หรือเทียบเท่า	0.0	0.0	2.5	2.5
รวม	42.5	32.5	25.0	100.0

ค่าสถิติ $X^2 = 4.47533^{NS}$

ระดับนัยสำคัญ = 0.3455

N = 40

NS (NOT SIGNIFICANT) = ไม่มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

หมายเหตุ, การมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพ

จำนวนชั่วโมงทำงานต่อปี

น้อย

น้อยกว่า 1,000 ชั่วโมง

ปานกลาง

1,000-2,000 ชั่วโมง

มาก

มากกว่า 2,000 ชั่วโมง

ตารางที่ 28 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของสตรี กับ
ระดับการศึกษาของสตรี ในพื้นที่เกษตรไกลเมือง
: ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 5

ระดับการศึกษาของสตรี	การมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของสตรี (ร้อยละ)			
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม
ต่ำกว่าประถม 4 หรือเทียบเท่า	4.9	11.5	0.0	16.4
ประถม 4 ถึงประถม 6 หรือเทียบเท่า	31.1	37.7	11.5	80.3
สูงกว่าประถม 6 หรือเทียบเท่า	3.3	0.0	0.0	3.3
รวม	39.3	49.2	11.5	100.0

ค่าสถิติ $X^2 = 5.72549^{NS}$

ระดับนัยสำคัญ = 0.2206

N = 61

NS (NOT SIGNIFICANT) = ไม่มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

หมายเหตุ, การมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพ

จำนวนชั่วโมงทำงานต่อปี

น้อย

น้อยกว่า 500 ชั่วโมง

ปานกลาง

500-1,000 ชั่วโมง

มาก

มากกว่า 1,000 ชั่วโมง

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

สมมติฐานข้อที่ 6 การมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของสตรีมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติตามปัจจัยดังต่อไปนี้

- 6.1 ลักษณะของครอบครัว
- 6.2 การผ่านการฝึกทักษะในการประกอบอาชีพอื่นนอกอาชีพการเกษตร
- 6.3 สถานภาพด้านผู้นำทางการในสังคม
- 6.4 ฤดูกาลผลิตพืช

จากการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 6 ด้วยค่าสถิติ T-test พบว่า ในพื้นที่เกษตรใกล้เมือง (ตารางที่ 29) การมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของสตรี ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติตามลักษณะของครอบครัว การผ่านการฝึกทักษะในการประกอบอาชีพอื่นนอกอาชีพการเกษตร และสถานภาพด้านผู้นำทางการในสังคม ในพื้นที่เกษตรไกลเมือง พบว่าการมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของสตรี ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตามลักษณะของครอบครัว การผ่านการฝึกทักษะในการประกอบอาชีพอื่นนอกอาชีพการเกษตร แต่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับสถานภาพด้านผู้นำทางการในสังคม ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ซึ่งจากการวิจัย พบว่า สตรีที่มี/เคยมีตำแหน่งผู้นำทางการในสังคมทุกรายในพื้นที่เกษตรไกลเมือง เป็นผู้ที่มิมีสถานภาพระดับความเป็นอยู่ของครอบครัวอยู่ในระดับดี สืบเนื่องจากการยอมรับผู้นำทางการในสังคม มักเริ่มต้นจากการยอมรับผู้มีฐานะดีก่อน เพราะผู้ที่มีฐานะดีมีอำนาจในการต่อรองเรื่องต่าง ๆ สามารถเป็นปากเสียงแทนชาวบ้านได้มากกว่า ซึ่งไปสอดคล้องกับผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 ที่พบว่า สตรีที่มีสถานภาพความเป็นอยู่อยู่ในระดับดี จะมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพน้อย ประกอบกับ สตรีที่มี/เคยมีตำแหน่งผู้นำทางการในสังคม ต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการเป็นตัวแทนและเข้าร่วมกิจกรรมของสังคมส่วนรวม ซึ่งไปลดโอกาสในการเข้าร่วมประกอบอาชีพลงได้

ไม่สามารถทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ ของความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของสตรี ตามฤดูกาลผลิต เนื่องจากจากการวิจัย พบว่า ในพื้นที่เกษตรใกล้เมือง มีการผลิตพืชแยกได้เป็น การผลิตพืชเฉพาะในฤดูฝนและผลิตตลอดปี ส่วนในพื้นที่เกษตรไกลเมือง พบว่าส่วนใหญ่มีการผลิตพืชตลอดทั้งปี ซึ่งทั้งสองพื้นที่ดังกล่าวไม่สามารถจำแนกได้ว่า มีการผลิตพืชในฤดูแล้ง ฤดูฝน หรือตลอดทั้งปี ตามที่ได้กำหนดไว้ในเงื่อนไขของการวิจัย

ตารางที่ 29 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยการทำงานของสตรีรวม
ทุกกิจกรรม แยกตามตัวแปรต่างๆในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองและไกลเมือง
: ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 6

ตัวแปรอิสระ	พื้นที่เกษตรใกล้เมือง			พื้นที่เกษตรไกลเมือง		
	ค่าเฉลี่ย (ชม.ต่อปี)	S.D.	T-test	ค่าเฉลี่ย (ชม.ต่อปี)	S.D.	T-test
1. ลักษณะของครอบครัว			0.83 ^{NS}			0.09 ^{NS}
- ครอบครัวเดี่ยว	1,332.0	851.2		626.5	329.9	
- ครอบครัวขยาย	1,131.0	428.9		619.1	323.5	
2. การผ่านการฝึกทักษะ ในการประกอบอาชีพอื่น			1.60 ^{NS}			0.14 ^{NS}
- ไม่เคยผ่านการฝึก	1,043.0	821.9		625.7	318.3	
- เคยผ่านการฝึก	1,464.0	775.2		592.7	464.6	
3. สถานภาพด้านผู้นำทางการในสังคม			0.62 ^{NS}			2.81 [*]
- มีและ/หรือเคยมี ตำแหน่งในสังคม	1,138.0	776.0		384.5	204.8	
- ไม่มีตำแหน่ง	1,342.0	823.3		649.6	325.9	
4. ฤดูกาลผลิต			NT			NT
- ไม่ผลิต	-	-		1,030.0	673.0	
- ผลิตเฉพาะในฤดูฝน	1,342.0	850.1		-	-	
- ผลิตตลอดปี	823.2	387.2		602.5	293.1	

* = มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

NS (NOT SIGNIFICANT)

= ไม่มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

NT (NO TEST OF SIGNIFICANT) = ไม่มีการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานข้อที่ 7 การมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของคู่สามีภรรยา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 7 ด้วยค่าสถิติ T-test พบว่า ในพื้นที่ เกษตรไกล่เมือง (ตารางที่ 30) การมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของคู่สามีภรรยา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งการทำงานรวมทุกกิจกรรม การทำงานนอก ภูมิภาคเกษตรและการทำงานในภาคเกษตร แต่เมื่อแยกพิจารณาตามกิจกรรมการทำงาน ในภาคเกษตร พบว่า การทำงานของคู่สามีภรรยาเพื่อการผลิตพืช การทำงานเพื่อ การผลิตสัตว์ และการทำงานรับจ้างทั่วไปในภาคเกษตร มีความแตกต่างอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99.9% 95% 99% ตามลำดับ โดยพบว่า สามีมี ส่วนร่วมในการทำงานเพื่อการผลิตพืชและการผลิตสัตว์มากกว่าภรรยา แต่ในการทำ งานรับจ้างทั่วไปในภาคเกษตรภรรยามีส่วนร่วมในการทำงานมากกว่าสามี ส่วนการ ทำงานในการแลกเปลี่ยนแรงงานของคู่สามีภรรยา ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำ คัญทางสถิติ กล่าวคือ สามีและภรรยา ทำงานในการแลกเปลี่ยนแรงงานเท่า ๆ กัน

ในพื้นที่เกษตรไกล่เมือง การมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของคู่สามีภรรยา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งการทำงานรวมทุกกิจกรรม และการ ทำงานนอกภาคเกษตร ที่ระดับนัยสำคัญ 95% และ 99% ตามลำดับ ส่วนการทำ งานในภาคเกษตรของคู่สามีภรรยา ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ เมื่อแยกพิจารณาตามกิจกรรมการทำงานในภาค พบว่าการทำงานของสามีและภรรยา ในการผลิตพืช การแลกเปลี่ยนแรงงาน และการรับจ้างทั่วไปในภาคเกษตร มีความ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99.9% 95% และ 99.9% ตามลำดับ ส่วนการทำงานของสตรีและบุรุษ ในการผลิตสัตว์ ในพื้นที่เกษตรไกล่เมือง ไม่พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่า สามีมีส่วนร่วมในการประ กอบอาชีพนอกภาคเกษตร และทำงานในการผลิตพืชมากกว่าภรรยา ขณะที่ภรรยาทำ งานในการแลกเปลี่ยนแรงงานและรับจ้างทั่วไปในภาคเกษตรมากกว่าสามี

ตารางที่ 30 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยชั่วโมงการทำงานต่อปี
ตามการทำงานประเภทต่างๆ ของคู่สามีภรรยา ในพื้นที่เกษตรใกล้
เมืองและไกลเมือง : ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 7

ประเภทการทำงาน	\bar{x} ภรรยา	S.D.	\bar{x} สามี	S.D.	ค่า T-test
<u>พื้นที่เกษตรใกล้เมือง</u>					
การมีส่วนร่วมในการ					
ประกอบอาชีพ	1,306.46	809.30	1,122.20	826.50	1.20
1) นอกภาคเกษตร	991.30	855.50	758.10	858.90	1.30
2) ในภาคเกษตร	315.20	229.00	364.10	210.50	1.13
-การผลิตพืช	98.16	64.59	158.30	90.56	4.57***
-การผลิตสัตว์	65.30	66.21	127.60	131.30	2.46*
-แลกเปลี่ยนแรงงาน	21.60	32.81	21.50	31.98	0.02
-รับจ้าง	130.10	145.00	56.70	87.31	3.56**
<u>พื้นที่เกษตรไกลเมือง</u>					
การมีส่วนร่วมในการ					
ประกอบอาชีพ	623.62	324.70	800.67	504.30	2.56*
1) นอกภาคเกษตร	32.79	136.90	238.30	438.70	3.46**
2) ในภาคเกษตร	590.83	289.50	562.37	345.80	0.74
-การผลิตพืช	138.60	115.60	248.80	148.20	6.61***
-การผลิตสัตว์	49.43	81.69	46.93	133.00	0.12
-แลกเปลี่ยนแรงงาน	126.80	118.90	93.44	109.20	2.28*
-รับจ้างทั่วไป	276.00	231.50	173.20	216.10	3.78***

* = มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

** = มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 99%

*** = มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 99.9%

จากผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยชั่วโมงการทำงานของ
 คู่มือมีกรรยาแยกตามกิจกรรมย่อยทางการเกษตร ในพื้นที่เกษตรใกล้เมือง (ตารางที่
 31) พบว่า ชั่วโมงการทำงานของคู่มือมีกรรยามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
 สถิติ ตามขั้นตอนต่อไปนี้เป็นคือ ขั้นตอนเตรียมแปลงกล้า การใส่ปุ๋ยกล้า การแผ้วถางเพื่อ
 ทำความสะอาดแปลงปลูก การใส่ปุ๋ย การพ่นยา การควบคุมน้ำ การกำจัดวัชพืช การ
 วนด-ฝัด การขนย้าย โดยพบว่า คู่มือมีส่วนร่วมในการทำงานขั้นตอนดังกล่าวเหล่านี้
 มากกว่ากรรยา มีเพียงขั้นตอนเดียวที่กรรยามีส่วนร่วมมากกว่าคู่มือคือขั้นตอนการขุด
 หลุมและปลูก (รวมหยอด กลบ และหว่านเมล็ด) ส่วนขั้นตอนการให้น้ำกล้า การถอน
 กล้าและมัดไปดำ การเก็บเกี่ยว การมัด-รวมกอง พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัย
 สำคัญทางสถิติ ซึ่งหมายถึงว่า คู่มือมีกรรยาทำงานในขั้นตอนเหล่านี้เท่า ๆ กัน และ
 ไม่พบว่ากรรยาลงมือปฏิบัติในขั้นตอนการพ่นยากกล้า การยกร่องทำแปลง การตัดแต่ง
 กิ่งไม้ผล

ในพื้นที่เกษตรไกลเมือง (ตารางที่ 32) พบว่า ชั่วโมงการทำงานของ
 คู่มือมีกรรยา ตามกิจกรรมย่อยทางการเกษตร มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
 สถิติ ตามขั้นตอนต่อไปนี้เป็นคือ ขั้นตอนการเตรียมแปลงกล้า การยกร่องทำแปลง การ
 แผ้วถางเพื่อทำความสะอาดแปลงปลูก การใส่ปุ๋ย การพ่นยา การควบคุมน้ำ การวนด-
 ฝัด และการขนย้าย โดยพบว่า คู่มือมีส่วนร่วมในการทำงานในขั้นตอนเหล่านี้มาก
 กว่าสตรี ส่วนขั้นตอนการใส่ปุ๋ยกล้า การพ่นยากกล้า การให้น้ำกล้า การถอนกล้าและ
 มัดไปดำ การขุดหลุมและปลูก (รวมหยอด กลบ หว่านเมล็ด) การกำจัดวัชพืช การ
 เก็บเกี่ยว การมัด-รวมกอง และการคัดเกรด พบว่า คู่มือมีกรรยามีส่วนร่วมในการ
 ทำงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั้นหมายถึง คู่มือมีกรรยาทำงานในขั้น
 ตอนเหล่านี้เท่า ๆ กัน และไม่พบว่า กรรยาลงมือปฏิบัติในขั้นตอนการพ่นยากกล้า และ
 การตัดแต่งกิ่งไม้ผล

ในทั้งสองพื้นที่ พบว่า ขั้นตอนการผลิตพืชที่คู่มือมีกรรยาลงมือปฏิบัติมากกว่ากรรยา
 ได้แก่ ขั้นตอนการเตรียมแปลง ทำความสะอาดแปลงปลูก ใส่ปุ๋ย พ่นยา ควบคุมน้ำ วนด-
 ฝัด และขนย้าย ขั้นตอนที่คู่มือมีกรรยาทำเท่า ๆ กัน ได้แก่ ขั้นตอนการดูแลต้นกล้า ถอน
 กล้าและมัดไปดำ เก็บเกี่ยวผลผลิตพืชไร่ และมัดรวมกอง ขั้นตอนที่กรรยาไม่ลงมือ
 ปฏิบัติ ได้แก่ ขั้นตอนการพ่นยากกล้า และตัดแต่งกิ่งไม้ผล ข้อแตกต่างระหว่างสองพื้นที่

คือ ในพื้นที่เกษตรใกล้เมือง ทรัพยากรปฏิบัติขั้นการขุดหลุมและปลูก (รวมหยอด กลบ หว่าน) มากกว่าสามี ขณะที่ในพื้นที่เกษตรไกลเมืองทำเท่าๆ กัน และไม่พบว่าภรรยา ทำงานยกร่องทำแปลงในพื้นที่เกษตรใกล้เมือง ซึ่งพบในพื้นที่เกษตรไกลเมืองแต่ลงมือ ปฏิบัติน้อยกว่าสามี

จากผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยชั่วโมงการทำงานของ คู่สามีภรรยา แยกตามกิจกรรมการรับจ้างทางการเกษตร ในพื้นที่เกษตรใกล้เมือง และไกลเมือง (ตารางที่ 33) พบว่า ในพื้นที่เกษตรใกล้เมือง ภรรยามีส่วนร่วมใน การไปรับจ้างเก็บเกี่ยวมากกว่าสามีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และไม่มีความแตกต่าง ในการมีส่วนร่วมของคู่สามีภรรยา ในการการรับจ้างเตรียมแปลง และรับจ้างปลูก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งหมายถึงคู่สามีภรรยาทำงานในสองขั้นตอนนี้เท่ากัน และ ไม่พบว่า สามีมีส่วนร่วมในการรับจ้างจ้างกำจัดวัชพืช (แต่กำจัดวัชพืชในแปลงปลูก ของตนเอง) และรับจ้างจัดการหลังการเก็บเกี่ยวไม้ผล (คัดเกรดลำไย) ในขณะที่ ภรรยานิยมไปรับจ้างคัดเกรดลำไยกันเป็นจำนวนมาก ดังมีเหตุผลสอดคล้องกับตาราง ที่ 17 และ 18 ส่วนขั้นตอนการรับจ้างที่พบว่าภรรยาไม่มีส่วนร่วมคือขั้นตอนการนวด -มัด ในพื้นที่เกษตรไกลเมือง ขั้นตอนการรับจ้างที่พบว่าสามีมีส่วนร่วมมากกว่าภรรยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ขั้นตอนการเตรียมแปลง และขนย้าย ซึ่งจะเห็นว่าเป็น งานที่ต้องใช้แรงงานมาก และเหมาะกับผู้ชายมากกว่า ขั้นตอนการปลูก และการจัด การหลังการเก็บเกี่ยวไม้ผล (คัดเกรดลำไย) เป็นขั้นตอนการรับจ้างที่ภรรยามีส่วน ร่วมมากกว่าสามีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ขั้นตอนที่สามีไม่มีส่วนร่วมในการรับจ้าง (แต่ ปฏิบัติในไร่-นาของตนเอง) คือ การกำจัดวัชพืช ส่วนขั้นตอนที่ภรรยาไม่มีส่วนร่วมใน การรับจ้าง (แต่ปฏิบัติในไร่-นาของตนเอง) คือ การมัด-รวมกอง และการนวด-มัด

การทำงานตามกิจกรรมการผลิตพืชต่าง ๆ จะเห็นได้ว่า สตรีเป็นทีมงาน ในการปลูก เก็บเกี่ยวผลผลิตพืชไร่ และคัดเลือกผลผลิต (โดยเฉพาะในการรับจ้าง) ขณะที่บุรุษเน้นหนักการทำงานที่ต้องใช้แรงงานมาก เช่น การเตรียมดิน แด้วถาง การตัดแต่งกิ่งและเก็บผลผลิตไม้ผล เป็นต้น ซึ่งบุรุษนิยมปฏิบัติงานในไร่-นาของตนเอง มากกว่าการไปรับจ้าง การแบ่งงานตามกิจกรรมการผลิตพืชเหล่านี้ ยังคงเป็นไปตาม ความชำนาญ และความละเอียดที่จำเป็นต้องมีในการปฏิบัติงานนั้น ๆ อีกทั้งเป็นไป ตามความนิยมที่เคยปฏิบัติสืบทอดกันมา

ตารางที่ 31 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยชั่วโมงการทำงานของ
คู่สามีภรรยาแยกตามกิจกรรมย่อยทางการเกษตร ในพื้นที่เกษตรใกล้เมือง

ประเภทการทำงาน	ค่าเฉลี่ยชั่วโมงการทำงานต่อปี				ค่าสถิติ T-test
	ภรรยา	S.D.	สามี	S.D.	
การเตรียมแปลงกล้า	1.95	3.18	12.55	18.95	3.57**
ใส่ปุ๋ยกล้า	0.80	2.00	1.98	3.51	2.18*
พ่นยากกล้า	-	-	0.75	1.94	NT
ให้น้ำกล้า	5.08	9.85	3.70	6.73	1.05
ถอนกล้าและมัดไปดำ	19.60	21.19	20.12	23.61	0.13
ยกร่องทำแปลง	-	-	0.40	1.52	NT
แผ้วถาง ทำความสะอาดแปลง	3.80	7.99	20.40	24.66	4.20***
ขุดหลุม+ปลูก (หยอด กลบ หว่าน)	11.05	22.12	7.98	17.56	2.10*
ใส่ปุ๋ย	3.14	5.88	6.54	5.95	4.67***
พ่นยา	0.25	1.03	3.02	4.42	3.90***
ควบคุมน้ำ	2.58	6.53	11.27	20.38	3.24**
กำจัดวัชพืช	6.68	16.62	10.00	16.97	2.78**
เก็บเกี่ยว	17.80	15.29	18.65	16.24	0.64
มัด รวมกอง	14.77	16.18	14.30	15.40	0.24
นวด-ผัด	6.90	10.59	18.92	12.79	5.81***
ขนย้าย	3.62	5.42	7.80	8.26	2.83**
ตัดแต่งกิ่งไม้ผล	-	-	0.10	0.63	NT

* = มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

** = มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 99%

*** = มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 99.9%

NT (NO TEST OF SIGNIFICANT) = ไม่มีการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 32 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยชั่วโมงการทำงานของ
 คู่สามีภรรยาแยกตามกิจกรรมย่อยทางการเกษตร ในพื้นที่เกษตรไกลเมือง

ประเภทการทำงาน	ค่าเฉลี่ยชั่วโมงการทำงานต่อปี				ค่าสถิติ T-test
	ภรรยา	S.D.	สามี	S.D.	
การเตรียมแปลงกล้า	1.26	3.26	8.57	21.38	2.69**
ใส่ปุ๋ยกล้า	0.20	0.93	0.72	2.37	1.61
พ่นยากกล้า	-	-	0.61	2.76	NT
ให้น้ำกล้า	5.41	28.36	8.37	31.19	0.55
ถอนกล้าและมัดไปดำ	2.72	4.24	3.34	4.05	1.03
แผ้วถาง ทำความสะอาดแปลงปลูก	2.62	7.69	8.75	14.20	3.06**
ยกร่องทำแปลง	1.18	4.81	16.02	22.67	4.99***
ขุดหลุม+ปลูก (หยอด กลบ หว่าน)	20.15	16.11	20.21	18.26	0.03
ใส่ปุ๋ย	5.26	8.81	12.11	15.18	2.90**
พ่นยา	0.59	1.83	9.82	9.52	7.33***
ควบคุมน้ำ	22.56	54.20	75.36	80.22	4.72***
กำจัดวัชพืช	32.28	42.03	30.44	40.43	0.48
เก็บเกี่ยว	27.18	33.67	29.54	34.73	0.90
มัด รวบรวม	5.64	8.80	4.83	6.49	0.77
คัดเกรด	8.23	33.77	1.61	5.35	1.61
นวด-มัด	1.69	3.11	4.01	3.86	4.05***
ขนย้าย	1.74	3.55	3.98	5.76	3.04**
ตัดแต่งกิ่งไม้ผล	-	-	6.89	15.82	NT

* = มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ** = มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 99%

*** = มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 99.9%

NT (NO TEST OF SIGNIFICANT) = ไม่มีการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 33 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยชั่วโมงการทำงาน ของ
 คู่สามีภรรยาแยกตามกิจกรรมการรับจ้างทางการเกษตร ในพื้นที่เกษตร
 ไกลเมืองและใกล้เมือง

ประเภทการทำงาน	ค่าเฉลี่ยชั่วโมงการทำงานต่อปี				ค่าสถิติ T-test
	ภรรยา	S.D.	สามี	S.D.	
<u>พื้นที่เกษตรใกล้เมือง</u>					
รับจ้างเตรียมแปลง	8.80	27.22	2.00	5.36	1.51
รับจ้างปลูก	19.80	35.45	8.40	19.23	1.85
รับจ้างกำจัดวัชพืช	2.00	8.83	-	-	NT
รับจ้างเก็บเกี่ยว	63.45	84.03	35.50	70.31	2.06*
รับจ้างนวด-ฟัด	-	-	5.60	12.68	NT
รับจ้างจัดการหลังการ เก็บเกี่ยวไม้ผล	42.10	76.00	-	-	NT
<u>พื้นที่เกษตรไกลเมือง</u>					
รับจ้างเตรียมแปลง	3.02	14.98	37.18	70.95	3.60**
รับจ้างปลูก	97.31	104.80	11.31	24.12	6.50**
รับจ้างกำจัดวัชพืช	9.91	43.55	-	-	NT
รับจ้างเก็บเกี่ยว	81.11	102.00	80.98	119.60	0.01
รับจ้างมัด-รวมกอง	-	-	3.34	16.41	NT
รับจ้างนวด-ฟัด	-	-	5.64	25.06	NT
รับจ้างขนย้าย	1.31	7.18	16.59	52.31	2.24*
รับจ้างจัดการหลังการ เก็บเกี่ยวไม้ผล	120.70	226.10	9.44	44.53	3.86**

* = มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ** = มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 99.9%
 NT (NO TEST OF SIGNIFICANT) = ไม่มีการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานข้อที่ 8 การมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของสตรีในพื้นที่เกษตร
ใกล้เมืองและไกลเมือง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 8 ด้วยค่าสถิติ T-test (ตารางที่ 34) พบว่า การมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของสตรี ในพื้นที่เกษตรใกล้เมือง และไกลเมือง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 99.9% ทั้งการทำงานในและนอกภาคเกษตร โดยที่สตรีในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพมากกว่าสตรีในพื้นที่เกษตรไกลเมือง โดยเมื่อพิจารณาแยกเป็นกิจกรรมย่อย พบว่าสตรีในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรมากกว่าสตรีในพื้นที่เกษตรไกลเมือง และสตรีในพื้นที่เกษตรไกลเมือง มีส่วนร่วมในการทำงานในภาคเกษตรมากกว่าสตรีในพื้นที่เกษตรใกล้เมือง ทั้งการทำงานเพื่อการผลิตพืช การแลกเปลี่ยนแรงงาน และการรับจ้างทั่วไปในภาคเกษตร ยกเว้นการมีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อการผลิตสัตว์ของสตรี ที่พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทั้งสองพื้นที่

กล่าวได้ว่า กรณีความใกล้-ไกลเมือง มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพของสตรี ทั้งในแง่ปริมาณและลักษณะในการประกอบอาชีพ (ในและนอกภาคเกษตร) โดยมีเหตุผลสอดคล้องกับการอภิปรายในตารางที่ 9 ตารางที่ 11 และตารางที่ 12 ซึ่งได้กล่าวมาแล้วในตอนต้น

ตารางที่ 34 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยชั่วโมงการทำงานต่อปี ตามทำงานประเภทต่างๆ ของสตรี ในพื้นที่เกษตรใกล้เมืองและไกลเมือง : ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 8

ประเภทการทำงาน	พื้นที่เกษตรใกล้เมือง		พื้นที่เกษตรไกลเมือง		ค่าสถิติ T-test
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	
การมีส่วนร่วมในการ					
ประกอบอาชีพของสตรี	1,306.46	809.30	623.62	324.70	5.92**
1) นอกภาคเกษตร	991.30	855.50	32.79	136.90	8.61**
2) ในภาคเกษตร	315.20	229.00	590.80	289.50	5.07**
-การผลิตพืช	98.16	64.59	138.60	115.60	2.01*
-การผลิตสัตว์	65.30	66.21	49.43	81.69	1.03
-แลกเปลี่ยนแรงงาน	21.60	32.81	126.80	118.90	5.45**
-รับจ้างทั่วไป	130.10	145.00	276.00	231.50	3.55**

* = มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

** = มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 99.9%